लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

तिलोत्तमा नगरपालिका, रुपन्देही

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

तिलोत्तमा नगरपालिका, रुपन्देही

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुर्‍याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, लुम्बिनी प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-३०
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/564

श्रीमान् नगरप्रमुखज्यू,
तिलोत्तमा नगरपालिका,
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, रुपन्देही ।

विषय- लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ।

(राम प्रकाश महतो)
नायब महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, लुम्बिनी प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-३०
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/564

स्थानीय तहको रायसहितको प्रतिवेदन

श्रीमान नगरप्रमुखज्यू ,

तिलोत्तमा नगरपालिका,

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, रुपन्देही ।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१. कैफियत सहितको राय

हामीले त्यस नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेस भएको २०८२ आषाढ ३२ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरूसमावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूत रूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

२.१. महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको बमोजिमको ढाँचामा वित्तीय विवरण तयार गर्नु पर्नेमा यस पालिकाले अन्तरसरकारी अख्तियारी तर्फको कारोबार समावेश गरी वित्तीय विवरण तयार गरेको छैन।

२.२. नगरपालिकाको आय र व्यय तर्फ रु.५ अर्ब २९ करोड ३८ लाख ६६ हजारको लेखापरीक्षणबाट रु.२ करोड ६२ लाख ८३ हजार बेरुजू देखिएकोमा प्रतिक्रियाबाट रु.२ लाख ८० हजार फस्यौंट भई असुल गर्नुपर्ने रु.५ लाख ८७ हजार, प्रमाण कागजात पेश गर्नुपर्ने रु.६० लाख ५१ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु.१ करोड ९३ लाख ६५ हजार गरी जम्मा रु.२ करोड ६० लाख ३ हजार बाँकी रहेको छ। गत वर्षसम्म कायम बेरुजू रु.३३ करोड १७ लाख ५५ हजार मध्ये रु.९५ लाख २३ हजार सम्परीक्षण भई यसवर्षको थपसमेत हालसम्म अद्यावधिक बेरुजू रु.३४ करोड ८२ लाख ३५ हजार बाँकी रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले नगरपालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौं।लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३. अन्य बेहोरा- लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। नगरकार्यपालिका, नगरप्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तिलोत्तमा नगरपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो।लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आकडा मानिएको छ।

(राम प्रकाश महतो)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती		असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएका	प्रमाण कागजात पेश नभएका	जिम्मेवारी नसारेका	सोधभर्ना नलिएका	जम्मा	पेस्की
५६	६८	२,६२,८३,२०७	०	४७	२,७९,८६९	०	५६	२१	२,६०,०३,३३८	५,८६,९०४	१,९३,६५,५१०	६०,५०,९२४	०	०	२,५४,१६,४३४	०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष सम्परीक्षण	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
रुपन्देही	३३,१७,५५,३०६	०	९५,२२,९३०	३२,२२,३२,३७६	०	२,६०,०३,३३८	३४,८२,३५,७१४

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
यस वर्षको प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण				
१	२०८१/८२	४६	विद्यालयको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन	२,१९,३१९
२	२०८१/८२	३९	बढी भुक्तानी	१०,४००
३	२०८१/८२	३३	अनुगमन खर्च	५०,१५०
			जम्मा	**२,७९,८६९**
गत वर्षसम्मको सम्परीक्षण				
४	२०८०/८१	१२३.१	सामाजिक सुरक्षा	४४,९३९
५	२०८०/८१	८२.२	शंकरनगर वन विहार तथा अनुसन्धान केन्द्र पूर्वाधार	२९,१६,०००

६	२०८०/८१	८६.१	विपि ग्राम १५ शैया अस्पताल निर्माण	१२,८९,३९०
७	२०८०/८१	११५.१	पेश्की व्यवस्थापन	७,००,०००
८	२०८०/८१	११३	आवधिक योजना निर्माण	१३,६८,५८८
९	२०७९/८०	२४.२	सामाजिक सुरक्षा	१,७३,४९६
१०	२०७९/८०	१०३	पेश्की बाँकी	१३,३४,५१७
११	२०७७/७८	१६.१	पेश्की वाँकी	१६,९६,०००
			जम्मा	**९५,२२,९३०**
कुल जम्मा				**९८,०२,७९९**

तिलोत्तमा नगरपालिका, रुपन्देही

(८०५४८४०१३००)

तिलोत्तमा नगरपालिका , रुपन्देही

परिचय

१ **परिचय खण्ड**

(क) कार्यालय परिचयः- स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्दै जनसहभागिता, उत्तरदायीत्व र पारदर्शीता सहित स्थानीय सरकारको सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले तिलोत्तमा नगरपालिकाको स्थापना भएको हो। सामुन्द्रिक सतहबाट १६० देखि १७५ मिटर उचाईमा अवस्थित पालिकाको क्षेत्रफल १२४.८ वर्ग कि.मि., जनसंख्या १,४९,६५७ र वडासँख्या १७ वटा रहेको छ। नगरपालिकामा मेयर, उप-मेयर, १७ वडाअध्यक्षसहित ८९ जना नगरसभा सदस्य र २७ जना कार्यपालिका सदस्य रहेका छन्।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्यः- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधिः- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ। स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२।८।८ देखि २०८२।८।१३ सम्म ६ कार्यदिन रहेको छ।

(घ) लेखापरीक्षण विधिः- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमाः- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएकाव्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थितिः- पालिकाको आय र व्ययतर्फको रु.५ अर्ब २९ करोड ३८ लाख ६५ हजारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ। सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ वित्तिय विवरण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्थाको अवलम्बन गरी सोही ऐनको दफा ७६(२) अनुसार महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसारको ढाँचामा पालिकाको आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाको स्थानीय सञ्चित कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन र स्थानीय सञ्चित कोष वाहेकको अख्तियारीको आर्थिक विवरण सम्वन्धमा देखिएका व्यहोरा निम्नानुसार छन्:

२.१ आर्थिक कारोबारको एकीकृत विवरण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम पालिकाले प्राप्त गरेको आय, अनुदान र सहायता तथा स्थानीय सरकार सञ्चालनको क्रममा भएका व्ययहरुको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा प्राप्ती र भुक्तानी हिसाबको समग्र संक्षिप्त अवस्था निम्नबमोजिम रहेको छ।

प्राप्ति			भुक्तानी		
विवरण	**रकम**	**रकम**	**विवरण**	**रकम**	**रकम**
सुरु मौज्दात		**८३४७६००४७**	**चालु खर्च**		**७७९००६९२९**
१. संचितकोष	५६१२२८८९१		१. पालिका तर्फ	३५७२८ ६ ६८०	
२. धरौटी	**६३३२९४४२**		२. संघीय सशर्त	४२१७२०२४९	
३. कार्यसञ्चालन कोष	**२१०२०१७१४**		३. संघीय विशेष	०	
क. विविध खर्च खाता	१७१४४३६९		**पुँजीगत खर्च**		**७९००३५९५ ६**
ख. कर्मचारी कल्याण कोष	१३६४८१८०		१. पालिका तर्फ	५८८३८८७३३	
ग. छात्रवृती कोष	९४१२७२		२.संघीय सशर्त	१७११५५७९९	
घ. मर्मत सम्भार कोष	६९८८७१४		३.संघीय विशेष	१३७८९१८ ६	
ङ. विविध विषेश कोष	२७५८२०४८		४.संघीय समपुरक	०	
च. सामाजिक परिचालन कोष	२०७०१६		५.प्रदेशसशर्त	२८०२३९५	
छ. स्थानीय तह विभाज्य कोष खाता	१२९८२८३४०		६.प्रदेश विशेष	०	
ज. प्रकोप व्यवस्थापन कोष	१३८६१७७५		७.प्रदेश समपुरक	१३८९९८४३	
यस वर्षको आय			**अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)**		**४७५११७३ ६८**
१. आन्तरिक आय		**५९६५८४०९४**	क) सामाजिक सुरक्षा	४५३३७०९०८	
क) राजश्व	२४४१ ६१ ६३ ६		ख) घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धन कार्यक्रम	०	
ख) स्थानीय राजश्व वाडफाड	३५२४२२४५८		ग) उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	४८३०७५	
२. वित्तीय हस्तान्तरण (संघ)		**१३२३४४४९२१**	घ) विद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजना - (केन्द्र स्तर)	४८४०००	
क) समानीकरण अनुदान	२२१३२५१२०		ङ) स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	१६५०००००	
ख) राजस्व बाँडफाँट	१४७५६१२४३		च) स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	३७५०००	
ग) सशर्त अनुदान	९३९८२८१७०		छ) एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वधार विकास कार्यक्रम	३९०४३८५	
घ) समपुरक अनुदान	०		**धरौटी फिर्ता तथा सदर स्याहा**	८९४४७०८	**८९४४७०८**
ङ) विशेष अनुदान	१३९०११८ ६		**कार्यसञ्चालन कोषबाट भएको खर्च**	४७४२८३१३	**४७४२८३१३**
च) रोयल्टी	८२९२०२		**विभाज्य कोष खाता खर्च**		**२१०२७८३८४**
३. वित्तीय हस्तान्तरण (प्रदेश)		**६७५३०८११**	**अनुदान फिर्ता**		**३५०३०१८०५**
क) समानीकरण अनुदान	१७४२४०००		१.संघ तर्फ	३४७०६४१२१	
ख) राजस्व बाँडफाँट	३७११६८११		क) सशर्त अनुदान	३४६९५२१२१	

ग) सशर्त अनुदान	५१२५०००		ख) विशेष अनुदान	११२०००	
घ) समपुरक अनुदान	७८६५०००		ग) समपुरक अनुदान	०	
४.अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)		**४७५११७३६८**	२. प्रदेश तर्फ	३२३७६८४	
क) सामाजिक सुरक्षा	४५३३७०९०८		क) सशर्त अनुदान	२३२२६०५	
ख) एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वधार विकास कार्यक्रम	३९०४३८५		ख) विशेष अनुदान	०	
ग) उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	४८३०७५		ग) समपुरक अनुदान	९१५०७९	
घ) विद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजना - (केन्द्रस्तर)	४८४०००		**अन्तिम मौज्दात**		**८०६३९८८१८**
ङ) स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	१ ६५०००००		क. सञ्चित कोष	६२९४४४०२८	
च) स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	३७५०००		ख. धरौटी कोष खाता	८०९९२९८०	
५. अन्तर सरकारी अख्तियारी (प्रदेश)			ग. विविध खर्च खाता	१७६३६३०३	
६. विभाज्य कोषको आय	८०४५००४४	**८०४५००४४**	घ. विविध विशेष कोष खाता	५५९०४०७९	
७. धरौटी आय	२६६०८२४ ६	**२६६०८२४ ६**	ङ. प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	२२४२१४२८	
८.कार्यसञ्चालन कोष आय		**६३०१६७५०**			
क) विविध खर्च खाता	२७६०९४२ ६				
ख) स्थानीय तह विविध कोष खाता	२०३३७३२४				
ग) स्थानीय तहप्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	१५०७००००				
जम्मा		**३४६७५१२२८१**	**जम्मा**		**३४६७५१२२८१**

नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्बाट २०७६।१।१७ मा सवै स्थानीय तहमा स्थानीय तह संचितकोष व्यवस्थापन प्रणाली (Sub-National Treasury Regulatory Application- SuTRA) लागु गर्ने निर्णय भई कार्यान्वियनमा रहेको छ। स्थानीय तह संचितकोष व्यवस्थापन प्रणाली (SuTRA) अनुसार पालिकाले तयार गरेको एकीकृत वित्तीय विवरण (म.ले.प.फाराम नं. २७०) मा पालिकाले संघीय सरकारवाट अनुदान प्राप्त गरी कार्यान्वियन गरेको निम्न ५ कार्यक्रममा रु.४८,६७,४२,०००.०० वजेट प्राप्त गरी रु.४७,५१,१७,३६८.०० खर्च समावेश भै प्रतिवेदन नभएको र राजश्व मोडेलमा सम्पत्ति तथा राजश्वको बक्यौता अवस्था र राजश्वसँग सम्वन्धित टिप्पणीहरु अद्यावधिक रुपमा समावेश गरेको देखिदैन। उल्लिखित अवस्थाले पालिकाले तयार गरेको एकीकृत वित्तीय विवरण (म.ले.प.फाराम नं. २७०) ले पालिकाको समग्र आर्थिक कारोवारको यथार्थ अवस्था चित्रण गरेको देखिदैन। पालिकामा भएको सबै आर्थिक कारोबार स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (SuTRA)मा लेखाङ्कन भई प्रतिवेदन हुने व्यवस्था हुनु पर्दछ।

सि.नं.	उपशीर्षकको विवरण	बजेट रु.	यस वर्षको खर्च रु.
१	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	४५४७२५०००	४५३३७०९०८
२	स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	२१७८८०००	१६८७५०००
३	एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	७६२००००	३९०४३८५
४	विद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजना	४८४०००	४८४०००
५	उद्योग, वाणिज्य तथा आपुर्ति मन्त्रालय	२१२५०००	४८३०७५
	जम्मा	**४८६७४२०००**	**४७५११७३६८**

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

२.२ **बैंक हिसाव मिलान**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७६(२) बमोजिम स्थानीय तहले आफ्नो कारोबारको लेखा महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको सिफारिशमा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको ढाँचामा राख्नुपर्ने उल्लेख छ। स्थानीय तहमा रहेको देहाय बमोजिमको खाताको बैंक हिसाब मिलान विवरण अनुसार वर्षान्तमा स्रेस्ता अनुसार रु.८३,०९,७६,०५९.०२ र बैंक अनुसारको मौज्दात रु.८२,२४,४९,९३८.६८ भई रु.८५,२६,१२०.३४ बैंकमा घटी मौज्दात रहेको देखियो। पालिकाले बैंक हिसाब मिलान तयार गरी स्थानीय तहमा स्थानीय तह संचितकोष व्यवस्थापन प्रणाली (Sub-National Treasury Regulatory Application- SuTRA) मा समस्या भई आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को अन्त्यमा कर, धरौटी लगायत दोहोरो भुक्तानी भएको रकम आर्थिक वर्ष २०८२।८३ मा संचित कोष खातामा प्राप्त भएको जनाएको छ।

सि.नं.	खाताको नाम	श्रेस्ता अनुसार २०८२ असार मसान्तको बाँकी	बैंक स्टेटमेण्ट अनुसार २०८२ असार मसान्तको बाँकी	फरक
१	सञ्चित कोष	६२९४४४०२७.५०	६०२७८०६३२.३०	(२६६६३३९५.२०)
२	धरौटी कोष खाता	८०९९२९७९.८२	७५१५६७८५.८२	(५८३६१९४.००)
३	चालु खाता	०.००	२३५७१७७३.८६	२३५७१७७३.८६
४	पूँजीगत खाता	०.००	४०१६९५.००	४०१६९५.००
५	बिभाज्य कोष खाता	०.००	०.००	०.००
६	विविध खर्च खाता	१७६३६३०२.९५	१७६३६३०२.९५	०.००
७	विविध विशेष कोष खाता	५५९०४०७९.८६	५५९०४०७९.८६	०.००
८	मर्मत खाता	१५९८८७१३.९१	१५९८८७१३.९१	०.००
९	कल्याण कोष खाता	१७१४८१८०.००	१७१४८१८०.००	०.००
१०	प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	१३८६१७७४.९८	१३८६१७७४.९८	०.००
	जम्मा	**८३०९७६०५९.०२**	**८२२४४९९३८.६८**	**(८५२६१२०.३४)**
	आर्थिक वर्ष २०८२।८३ मा संचित कोष खातामा प्राप्त भएको रकम		**८५२६१२०.३४**	८५२६१२०.३४
		८३०९७६०५९.०२	**८३०९७६०५९.०२**	०.००

३ **दीर्घकालीन योजना, नीति तथा कार्यक्रम**

क) एकीकृत शहरी विकास योजना

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४(२) नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुने गरी सुशासन, वातावरण, वालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद् व्यवस्थापन, लैङ्गिक तथा समाजिक समावेशीकरण जस्ता अन्तरसम्वन्धित विषयलाई ध्यान दिई सोही ऐनको दफा २४(१) अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीय स्तरको विकासको लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना वनाई लागू गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले समृद्ध नगर, सुखी नगरबासी भन्ने नारालाई सार्थक तुल्याउन समुन्नत, सुरक्षित र वातावरण मैत्री सुन्दर शहर, सुशासनयुक्त, पर्यटकीय र समृद्ध तिलोत्तमा नगर भन्ने सौँच सहित पूर्वाधार, दीगो उत्पादन तथा

उत्पादकत्व, कृषि, उद्योग र पर्यटन क्षेत्रको प्रवर्द्धन गरी रोजगारी श्रृजना तथा आयमा वृद्धि र सर्वसुलभ तथा गुणस्तरीय सार्वजनिक प्रशासनको अनुभूति गराउने ४ वटा दीर्घकालीन लक्ष्य र ७ वटा रणनीति निर्धारण गरेको देखियो । योजनामा २०७५।७६ लाई आधार वर्ष निर्धारण गरी २०८०।८१ सम्मको पाँच वर्षे लक्ष्य निर्धारण सहित आर्थिक वर्ष २०९०।९१ सम्मको पन्ध्र वर्षे लक्ष्य निर्धारण गरेको अवस्था रहेको छ। पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ देखि २०८५।८६ सम्मको पञ्चवर्षिय योजना तर्जुमा गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०८०।८१ सम्मको पहिलो पाँच वर्षको लक्ष्य अनुसारको उपलब्धी विश्लेषण गरेको देखिएन। योजनामा समावेश मुख्य ५ लक्ष्य निम्नानुसार रहेका छनः

ख) बाार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्ष र थप २ आर्थिक वर्षको बजेट प्रक्षेपण गरी निम्नानुसार प्रकृया पुरा गरी राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नु पर्ने र दफा ७३ मा स्वीकृत भएको ७ दिन भित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाको १६ औं नगरसभावाट २०८१।३।१० मा आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा रु.२ अर्ब ७६ करोड ६२ लाख २२ हजारको बजेट स्वीकृत भई कार्यपालिका प्रमुखबाट २०८१।४।१ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ।

कार्यान्वयन नभएको आयोजना		
क्र.सं.	कार्यक्रम	बजेट
१	सेवाग्राही प्रतिक्षालय व्यवस्थापन प्रमुख प्रशासनिक भवन	३०००००
२	आयुर्वेद औषधालयको पूर्वाधार मर्मत	३०००००
३	नगरपालिकाका विभिन्न हाट बजारमा मिस्कट, विद्युतिकरण र शौचालय मर्मत	१००००००
४	नगर प्रहरी आवास विस्तार (नगरस्तरिय गौरवको आयोजना)	८००००००
५	तिलोत्तमा सुफथ फार्मेसी पूर्वाधार निर्माण नलिनि स्वास्थ्य केन्द्र वडा नं ६ (नगरस्तरिय गौरवको आयोजना)	४००००००
६	पशु हाटबजार निर्माण तथा संचालन	५०००००
७	लुम्बिनी टेलिभिजन पुर्वाधार निर्माण वडा नं. ३	३०००००
८	मातृशिशु हस्पिटल निर्माण,सेमरा (नगरस्तरिय गौरवको आयोजना)	१३००००००
९	आत्रेय देव पूजा मंदिर निर्माण मकरहर वडा नं. १२	५०००००
१०	स्थानीय उत्पादनकोशेली घर स्थापना तथा संचालन	५०००००
११	सहलगानीमा शुद्ध खानेपानी परिक्षण ल्याब स्थापना	१००००००
१२	नगर भित्रका मुख्य चोक र हाटबजारमा शुद्ध खानेपानी धारा जडान	२०००००
१३	जमुहानी मौजाको पानी निकासको लागि कुलो निर्माण (थम्मन गुरुङ्गको घर पछाडी) वडा नं. ८	५०००००
१४	पुष्प पथ सडक निर्माण योजना ५	९२३०००
१५	नगर प्रमुख सिंचाइ कार्यक्रम अर्न्तरगत भै.लु.भु.ज.का वोरिङ्ग मर्मत तथा संचालन	१००००००
१६	नगरस्तरिय सामुदायिक पुस्तकालय निर्माण	५०००००
१७	सामुदायिक वन क्षेत्रमा पोखरी निर्माण तथा सिमसार क्षेत्र संरक्षण	३०००००
	जम्मा	**३२८२३०००**

कार्यपालिका प्रमुखबाट २०८१।४।१ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेकोमा समेत उल्लिखित योजनामा विनियोजन भएको रु.३,२८,२३,०००.०० को बजेट कार्यान्वयन भएको देखिदैन। बजेट अनुसारको कार्यक्रम समयमा कार्यान्वयन हुने गरी खरिद योजना, स्रोत सुनिश्चितता तथा प्राप्ति सहित बजेट कार्यान्वयन क्षमता अभिवृद्धि गर्नु पर्दछ।

४ योजना कार्यान्वयन अवस्था

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ। त्यस्तै स्थानीय तहले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची ३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पादनमूलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दिगो र वातावरण संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार

गणना गरी प्राथमिकता आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा पालिकाको बजेटबाट रु. २० लाख भन्दा माथी ६५, रु. ५ लाख देखि रु. २० लाख सम्म १४६ र रु. ५ लाख भन्दा कम बजेट भएका ६५४ समेत कुल ८६५ योजना छनौट भई ८१२ कार्यान्वयन भएको देखियो।

रकम रु. हजारमा

क्र. सं.	पूँजिगत तर्फ	योजना	रु.२० लाख माथिका योजना	रु.५ लाख देखि २० लाख सम्मका योजना	रु.५ लाखसम्मका योजना	कार्यान्वयन भएका योजना संख्या	कार्यान्वियन नभएका योजना संख्या
१	सँख्या	८६५	६५	१४६	६५४	८१२	५३
२	बजेट	८१५९६१	५०२१३५	१४४२६२	१६९५६४	७२६७१५	८९२४६
३	खर्च	५८८३८८	३१५३८६	१२१५०६	१५१४९६	५८८३८८	०
४	कार्यान्वयन प्रतिशत	७२	६३	८४	८९	८१	०

पालिकावाट प्राप्त विवरणअनुसार छनौट भएका योजनाहरु साना स्तरमा रहेको देखिन्छ। स्थानीय आवश्यकताको प्राथमिकीकरण गरी पूँजीगत प्रकृतिका योजना मात्र पूँजीगत बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन पक्ष समेत सरल र प्रभावकारी रुपमा हुने गरी योजना छनौट गर्नुपर्दछ।

५ त्रैमासिक खर्च

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पूँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

बजेट उपशिर्षक	बजेट	खर्च		त्रैमासिक खर्च				
			खर्च प्रतिशत	प्रथम त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेश्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	आषाढ महिना
सुत्र तर्फपूँजिगत खर्च	१४९४९६१	७९००३६	५३	१४४९५	८११८२	११४२८३	५८००७६	३३५३८५
CGAS तर्फ पूँजिगत खर्चतर्फ	४९११९६	४७८८३२	९७	११०,३६१.००	११०,३९६.००	११०,४२६.००	१४७६४८	१४७६४८
कुल खर्च	१९८६१५७	१२६८८६८	६४	१२४८५६	१९१५७८	२२४७०९	७२७७२४	४८३०३३
त्रैमासिक पूँजीगत खर्च प्रतिशत		१००		१०	१५	१८	५७	३८

पालिकाको पूँजीगत बजेट रु.१ अर्ब ९८ करोड ६१ लाख ५७ हजार मध्ये करिब ६४ प्रतिशत रु.१ अर्ब २६ करोड ८८ लाख ६८ हजार पूजिगत खर्च गरेकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु.१२ करोड ४८ लाख ५६ हजार (१० प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा रु.१९ करोड १५ लाख ७८ हजार (१५ प्रतिशत), तेस्रो त्रैमासिकमा रु. २२ करोड ४७ लाख ९ हजार (१८ प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रु.७२ करोड ७७ लाख २४ हजार (५७ प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ । त्यस्तै आर्थिक वर्षको अन्तिम महिना आषाढमा मात्र रु.४८ करोड ३० लाख ३३ हजार (३८ प्रतिशत) खर्च भुक्तानी भएको अवस्थाले अन्तिम त्रैमासिक तथा आषाढ महिनामा खर्चको चाप वृद्धि भई खर्च व्यवस्थापन सन्तुलित भएको देखिएन । पूँजीगत तर्फको बजेटको ६४ प्रतिशतमात्र खर्च भएकोले बजेट कार्यान्वयन क्षमता वृद्धि गरी त्रैमासिक रुपमा खर्च सन्तुलित हुने गरी कार्यक्रम निर्धारण र कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ।

६ क्षेत्रगत बजेट खर्च

आर्थिक विकास तथा गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुर्याउने, उत्पादनमूलक तथा छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने, जनताको जीवनस्तर, आम्दानी र रोजगारी बढ्ने, स्थानीय सहभागिता जुट्ने, स्वयम् सेवा परिचालन गर्न सकिने तथा लागत कम लाग्ने, स्थानीय स्रोत साधन र सीपको अधिकतम प्रयोग हुने, महिला, बालवालिका तथा पिछडिएका क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने, लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण अभिबृद्धि हुने, दीगो विकास, वातावरणीय संरक्षण तथा सम्बर्दन गर्न सघाउ पुर्याउने, भाषिक तथा साँस्कृतिक पक्षको जगेर्ना र सामाजिक सद्भाव तथा एकता अभिवृद्धिमा सघाउ पुर्याउने लगायतका स्थानीय तहका आवश्यकताका आधारमा स्थानीय तहले बार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्नु पर्दछ। पालिकाले रु. २ अर्ब ४१ करोड ९६ लाख ४९ हजार बजेट मध्ये आर्थिक विकासमा २.९६ प्रतिशत, सामाजिक विकासमा २६.८६ प्रतिशत, पूर्वाधार विकासमा ५१.३३ प्रतिशत, सुशासन तथा अन्तरसम्वन्धित क्षेत्रमा २.९५ प्रतिशत र बाँकी १५.९१ प्रतिशत कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्चमा विनियोजन भएको देखियो। विनियोजन भएको बजेट मध्ये सवैभन्दा घटी पूर्वाधार विकास ४८ प्रतिशत र सवै भन्दा वढी सामाजिक विकासमा ९० प्रतिशत खर्च भई समग्रमा ६५ प्रतिशत खर्च भएको छ। पालिकाले सन्तुलित बजेट तथा कार्यक्रम निर्धारण गरी सोको कार्यान्वियन गर्नु पर्दछ।

क्र.सं.	क्षेत्र/ उपक्षेत्र	विनियोजन	विनियोजन प्रतिशत	खर्च	खर्च प्रतिशत
क	आर्थिक विकास	७१५५७०००	२.९६	५३९३९५९७	७५
१	कृषि	२४४४९०००	१.०१	१३१९७९६४	५४
२	उद्योग	३२०००००	०.१३	२१०००००	६६
३	पर्यटन	९०७२०००	०.३७	८९१२७६४	९८
४	सहकारी	७०००००	०.०३	५९९९००	८६
५	जलश्रोत तथा सिंचाई	८५८९०००	०.३५	८०२५०६६	९३
६	बन	२६०००००	०.११	२२५००००	८७
७	पशुपन्छी विकास	२२९४७०००	०.९५	१८८५३९०३	८२
ख	सामाजिक विकास	६४९९१३०००	२६.८६	५८५९५४३८६	९०
१	शिक्षा	४८४४३१०००	२०.०२	४४१०१६८४८	९१
२	स्वास्थ्य	९५५६२०००	३.९५	८६१२६०२६	९०
३	खानेपानी तथा सरसफाई	३३७५०००	०.१४	१८५३६५५	५५
४	भाषा तथा संस्कृति	३८६००००	०.१६	३७२९६४८	९७
५	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	२३०५५०००	०.९५	२०८७७०५२	९१
६	युवा तथा खेलकुद	२२७३५०००	०.९४	१७४८८७९३	७७
७	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	१६८९५०००	०.७०	१४८६२३६४	८८
ग	पूर्वाधारविकास	१२४१९२००००	५१.३३	६००३५०६८१	४८
१	यातयात पूर्वाधार	१०२७८६५०००	४२.४८	४५८९०२९४५	४५
२	भवन आवास तथा सहरी विकास	१८५७५५०००	७.६८	११७४१२७०५	६३
३	उर्जा	५८८००००	०.२४	५७५०७४१	९८
४	संचार तथा सूचना प्रबिधि	१६५०००००	०.६८	१३४६५९३५	८२
५	सम्पदा पूर्वाधार	५८५००००	०.२४	४७४८३९५	८१
६	बिज्ञान तथा प्रबिधि	७००००	०.००	६९९६०	१००
घ	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	७१३०७०००	२.९५	४६२९५८२७	६५
१	वातावरण तथा जलवायु	२४९०००००	१.०३	१००५४९०२	४०
२	विपद व्यवस्थापन	११४४००००	०.४७	११३७८६८७	९९

३	मानब संशाधन विकास	१०५९५०००	०.४४	७९२९७९९	७५
४	शान्ति तथा सुव्यवस्था	१६७००००	०.०७	१६४८२७०	९९
५	तथ्यांक प्रणाली	७६००००	०.०३	७१४६५०	९४
६	श्रम तथा रोजगारी	१२१०२०००	०.५०	८०२४०००	६६
७	अनुगमन तथा मूल्यांकन	३००००	०.००	३००००	१००
८	प्रशासकीय सुशासन	११०००००	०.०५	६०३९२५	५५
९	वित्तीय सुशासन	८७१००००	०.३६	५९११५९४	६८
ङ	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३८४९५१९९०	१५.९१	२८२५०२३९५	७३
१	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३८४९५१९९०	१५.९१	२८२५०२३९५	७३
	कुल जम्मा	**२४१९६४८९९०**	**१००.००**	**१५६९०४२८८५**	**६५**

७ खर्च बिश्लेषण

पालिकाले यस वर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रु.५९,६५,८४,०९४.००, गत वर्षको संचित कोष तर्फको मौज्दात रु.८३,४७,६०,०४७.०० र समानीकरण, सशर्त, अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ) लगायत अनुदानबाट रु.१,९४,६५,४३,१४४.०० लगायत समेत रु.३,४६,७५,१२,२८१.०० प्राप्ती भएकोमा चालु तर्फ ३६ प्रतिशत रु.१,२५,४१,२४,२९७.०० र पूँजिगत तर्फ २३ प्रतिशत रु.७९,००,३५,९५६.०० खर्च भएको छ। पालिकामा भएको चालु तथा पुँजीगत खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा २९ प्रतिशत रहेको छ। प्रशासनिक खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्दै पालिकाले प्राप्त गरेको अनुदान, आन्तरिक आम्दानी तथा राजस्व बाँडफाँटको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन हुने गरी बजेट तथा खर्च व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।

प्राप्ति	**रु.**	**स्रोत प्रतिशत**	**भुक्तानी**	**रु.**	**खर्च प्रतिशत**
क. सुरु मौज्दात	८३४७६००४७	२४	क. चालु खर्च	१२५४१२४२९७	३६
ख. आन्तरिक राजश्व	५९६५८४०९४	१७	ख. पुँजीगत खर्च	७९००३५९५६	२३
ग. अनुदान प्राप्त	१९४६५४३१४४	५६	ग. अनुदान फिर्ता र विभाज्य कोष खर्च	५६०५८०१८९	१६
घ. ऋण/ वित्तीय व्यवस्था	०	०	घ. धरौटी फिर्ता तथा सदर स्याहा	८९४४७०८	०
ङ. धरौटी आय	२६६०८२४६	१	ङ. कार्यसञ्चालन कोष खर्च	४७४२८३१३	१
च. कार्यसञ्चालन कोष आय	६३०१६७५०	२	च. अन्तिम मौज्दात	८०६३९८८१८	२३
जम्मा	**३४६७५१२२८१**	१००	**जम्मा**	**३४६७५१२२८१**	१००

८ सेवा प्रबाह अवस्था

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ मा स्थानीय सरकारको काम कर्तव्य र अधिकारको सम्बन्धमा उल्लेखित छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा पालिकाबाट निम्नानुसारको सेवा प्रवाह गरेको देखिन्छ । पालिकाले आर्थिक वर्षभर सम्पादन गरेको सेवा प्रवाहको विवरण तयार गर्नु पर्दछ।

सि.नं.	विवरण	निवेदन दर्ता	सिफारिस भएको संख्या
१	विवाह दर्ता	९९६९	९९६९
२	जन्म दर्ता	२०३५८	२०३५८
३	मृत्यु दर्ता	६३२९	६३२९
४	बसाईसराई दर्ता	७७०७	७७०७
५	सम्वन्ध विच्छेद	७२२	७२२
	पूर्वाधार विकास सडक निर्माण	**संख्या**	**लम्बाई**
६	कालोपत्रे सडक निर्माण	१०८	२०६३९मिटर
७	कालोपत्रे सडक मर्मत	७	८५८मिटर
८	ग्राभेल सडक निर्माण	२१९	४११७९मिटर

९ कानुन निर्माण तथा न्याय सम्पादन

न्यायिक कार्य सम्बन्धी व्यवस्थाको कार्यान्वयन र कानुन निर्माण अवस्था निम्नानुसार रहेको छ।

९.१ कानुन निर्माण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ दफा १०२ ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाउन सक्ने उल्लेख छ। पालिकाले २०८१।८२ को अन्त्यसम्म ३१ ऐन, ७ नियमावली, ६५ कार्यविधि लगायत १२० कानुन निर्माण गरी स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गरेको विवरण पेश गरेको छ। पालिकाले निर्माण गरेका कानुन पालिकाको वेबसाईटमा समेत प्रकाशन गर्नु पर्दछ।

९.२ न्याय सम्पादन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ८ न्यायिक कार्य सम्बन्धी व्यवस्थाको दफा ४६ देखि ५३ ले न्यायिक समितिबाट अधिकार क्षेत्र भित्रका विवादको निरुपण मूलतः निर्णय र मेलमिलापको माध्यमबाट हुने उल्लेख गरेको छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को अन्त्यमा ५ उजुरी रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा ४० उजुरी थप भएको र ३५ उजुरी फस्र्यौट भई ५ उजुरी वाँकी रहेको देखियो। पालिकाले प्राप्त उजुरी तथा विवाद ऐन अनुसार फस्र्यौट गर्नु पर्दछ।

१० चालु प्रकृतिका खर्च पूँजीगत शिर्षकबाट

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को ७६(२) अनुसार स्थानीय तहले आफनो कारोबारको लेखा महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको सिफारिसमा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा राख्नु पर्ने व्यवस्था रहेको छ। सोही व्यवस्था अनुसार संघीय संरचना अनुरुप सरकारका तीनै तहको आर्थिक कारोबार सञ्चालनका लागि महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा रहेको एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ को २.२ चालु खर्च संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या अनुसार चालु प्रकृतिको वजेट तथा खर्च अभिलेखाङ्कन गर्नु पर्ने र २.३ पूँजीगत खर्च संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या अनुसार पूँजीगत प्रकृतिको वजेट तथा खर्च अभिलेखाङ्कन गर्नु पर्ने व्यवस्थापन छ। पालिकाले निम्नानुसार चालु प्रकृतिका खर्च पूँजीगत खर्च शीर्षकमा अभिलेख गरी सोहीबाट खर्च जनाएको छ। एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ को व्यवस्था भन्दा फरक हुने गरी बजेट अभिलेख गरी खर्च लेखाङ्कन गर्दा पूँजीगत खर्चको प्रतिवेदनले यथार्थपरक जानकारी दिएको छैन। एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ को व्यवस्था अनुसार बजेट अभिलेखाङ्कन गरी खर्च गर्नु पर्दछ।

क्र.सं.	कार्यक्रम	बजेट	खर्च
१	महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरुको लागि प्रोत्साहन वापत यातायात खर्च मासिक रु.१२००.००	२५३५०००	२५३५०००
२	उत्पादनमा आधारित दुधमा अनुदान कार्यक्रम (प्रतिलिटर रु.२)	८००००००	६३४९१६२
३	६० वर्ष पुगेका महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरुको लागि सम्मानजनक बिदाई कार्यक्रम	३०००००	३०००००
४	दिवा खाजा व्यवस्थापन अनुदान (बालविकास - कक्षा ६)	२००००००००	१७५९९६३५
५	हिउँदे तथा बर्षे घाँस खरिद तथा बितरणमा ५० प्रतिशत अनुदान	१५०००००	१३८७३७४
६	जनता मा.वि तिनधुरे प्राविधिक शिक्षा सञ्चालन शिक्षण सिकाई अनुदान तिलोत्तमा वडा नं. १३	६०००००	६०००००
७	गीर्वाण सरस्वती संस्कृत तथा सा.मा.वि. संस्कृत तर्फ शिक्षक सहयोग अनुदान	३०००००	३०००००
८	नगरस्तरीय कक्षा ८ को परिक्षा सञ्चालन तथा नतिजा प्रकाशन	२५०००००	२४९९३०१
९	आधारभुत तह कक्षा ५ को परिक्षा सञ्चालन तथा नतिजा प्रकाशनबजेट रकमान्तर खर्च	१५०००००	१२०९१८१
१०	उत्पादनमा आधारित पशु पालक किसानलाई १० प्रतिशत अनुदान	५०४८३५	५०४८३५
	जम्मा	३७७३९८३५	३३२८४४८८

११ बाडँफाड नगरेको बजेट

पालिकाले शुरु बजेट विनियोजन गर्दा एकमुष्ठ रुपमा सचिवालयको निर्णय मार्फत हुने योजना तथा कार्यक्रममा रु.१ करोड ५० लाख र नगर प्रमुख आकस्मिक कोषमा रु. ५० लाख समेत रु.२ करोड एकमुष्ठ बजेट विनियोजन गरेको देखियो। विनियोजन भएको बजेट मध्ये सचिवालयको निर्णय मार्फत नयाँ तथा पुरानो योजनामा थप हुने गरी ४८ योजना कायम गरेको र नगर प्रमुख आकस्मिक कोषबाट ७ वटा योजना समेत ५५ योजना उपभोक्ता समितिमार्फत कार्यान्वयन गराई रु.१,८७,९९,२२०.०० खर्च भएको अवस्था रहेको छ। पालिकाले सुरुमा विभाजन नगरी एकमुष्ठ कायम बजेट कार्यान्वयन गर्दा १० लाख भन्दा साना र अपुग भएका कार्यक्रममा खर्च गरेको देखियो। कार्यक्रम निर्धारण गर्दा उद्देश्य अनुसारको कार्य सम्पन्न हुने गरी लागत अनुमान तयार गरी बजेट विनियोजन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइ उल्लेखित प्रकृतिका एकमुष्ठ बजेट व्यवस्थापन कार्यमा सुधार गरी वार्षिक बजेट, नीति तथा कार्यक्रम निर्धारण र कार्यान्वयनमा सहभागिता र पारदर्शिता हुने सुनिश्चित हुनु पर्दछ।

क्र.सं.	विवरण	रकमान्तर पश्चात बजेट	कार्यान्वयन कार्यक्रम सँख्या	खर्च
क	सचिवालयको निर्णय मार्फत हुने योजना तथा कार्यक्रम	१५००००००	४८	१५००००००
ख	नगर प्रमुख आकस्मिक कोष	५००००००	७	३७९९२२०
	जम्मा	**२००००००००**	**५५**	**१८७९९२२०**

१२ संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ को उपदफा १ अनुसार पालिकाको आफ्नो कार्यबोझ, राजश्व क्षमता, खर्चको आकार, स्थानीय आवश्यकता र विशिष्टता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा पालिका र मातहतका कर्मचारीको दरवन्दी सहित सङ्गठन संरचना कायम गर्नु पर्ने, उप दफा ४, ८ अनुसार स्थायी र सेवा करारको लागि चाहिने तलब, भत्ता तथा योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा जस्ता सेवा सुबिधाको लागि लाग्ने खर्च व्यहोर्ने

स्रोत समेतको विश्लेषण गरी त्यस्तो खर्च सुनिश्चित हुने गरी मात्र दरबन्दी प्रस्ताव गरी तयार गरेको सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन उपदफा १० अनुसार सभाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने उल्लेख छ। त्यस्तै लुम्बिनी प्रदेशले जारी गरेको स्थानीय निजामती सेवा ऐन, २०८१ को दफा ६ अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन तथा दरबन्दीको आवश्यकता र औचित्य समेतको आधारमा मूल्याङ्कन गरी आर्थिक दायित्व पर्ने विषयमा प्रदेश सरकारको सहमति लिई कार्यपालिकाले सङ्गठन संरचना र दरबन्दी स्वीकृत गर्ने, सोही ऐनको दफा ८ को उपदफा १ अनुसार सङ्गठन संरचना स्वीकृत गर्ने वा पद सिर्जना गर्ने निर्णय भएको मितिले तीस दिन भित्र प्रदेश किताबखानामा कार्य विवरण सहित पद दर्ता गराउनु पर्ने उल्लेख छ। साथै कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ को दफा ३ उपदफा १० अनुसार कर्मचारी समायोजनको कार्य सम्पन्न भई सकेपछि प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहले आवश्यकता अनुसार सङ्गठन संरचना वा दरबन्दी थपघट, हेरफेर वा परिमार्जन गर्न सक्ने उल्लेख छ। सोहि व्यवस्था अन्तर्गत पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को नगर सभाको मिति २०८१।३।२६ को निर्णयबाट संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण गरी नयाँ दरवन्दि स्वीकृत गरी नगर कार्यपालिकाको कार्यालय अन्तर्गत १७९ दरवन्दी र आधारभुत स्वास्थ्य संस्था तर्फ ८६ र नगर अस्पताल तर्फ ३१ पद र कृषि तथा पशु शाखा तर्फ ९ पद समेत ३०५ दरवन्दी स्थायी र करार रहने गरी संगठन संरचना स्वीकृत गरी सोहि अनुसार कार्यान्वियनमा छ। तर प्रदेशले जारी गरेको कानुन अनुसार प्रदेश सरकारबाट सहमति भने प्राप्त भएको देखिदैन।

१३ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली

स्थानीय सरकार सन्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो कार्यालयबाट सम्पादन गरिने कार्य मितव्ययी, प्रभावकारी, नियमितता र कार्यदक्षतापूर्ण ढङ्गबाट सम्पादन गर्न, वित्तीय प्रतिवेदन प्रणालीलाई विश्वसनीय बनाउन तथा प्रचलित कानून बमोजिम कार्य सम्पादन गर्न आ-आफ्ना कामको प्रकृति अनुसारको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरि लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उल्लिखित अनुसार तिलोत्तमा नगरपालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि, २०७९ स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको देखिन्छ। उक्त कार्यविधिको दफा १२ अनुसार गठन भएको आन्तरिक नियन्त्रण समितिले दफा १७ अनुसारको अनुसूचि १८ अनुसार पालिका तथा मातहतको निकायको आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्थाको मूल्याङ्कन गरेको देखिदैन। पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सम्बन्धमा देखिएका बेहोरा निम्नानुसार रहेका छन:

बजेट व्यवस्थापन तर्फ

- उपभोक्ता समिति मार्फत सम्पादन भएको कार्यको परिमाण तथा लागत सँग उपभोक्ताले खरिद गरेको सामानको विल भरपाई भिडान हुने गरी अभिलेखाङ्कन गरेको देखिएन,
- शहरीकरण भैरहेका स्थानलाई मध्यनजर राख्दै फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल पहिचान एवं कार्ययोजना तयार गरेको देखिएन,
- दीगो विकासका लक्ष्य पुरा गर्न लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण गरी एकिकृत दिर्घकालिन योजना तयार गरेको देखिएन,

खरिद व्यवस्थापन तर्फ

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १३ अनुसार न्यूनतम दररेट निर्धारण गर्ने व्यवस्था अनुरुप जिल्ला दरलाई स्वीकृत गरेकोमा स्थानीय स्तरमा सहजै उपलव्ध हुने निर्माण सामाग्री-ढुङ्गा, वालुवा, गिटी, माटो लगायत सामाग्रीको दर सार्वजनिक निर्माणको खर्चमा मितव्ययी हुने गरी पुनरावलोकन गरेको देखिएन,
- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १०(२) मा निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा स्वीकृत नर्म्स बमोजिम तयार गर्नु पर्ने उल्लेख रहेकोमा कार्यपालिकावाट सडक, भवन लगायत भौतिक निर्माण कार्यको लागि एकरुपता र मितव्ययी हुने नर्म्स स्वीकृति गरी प्रयोग गरेको देखिएन,
- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गरेको देखिएन,
- विज्ञापन नियमन गर्ने ऐन,२०७६ र नियमावली, २०८० मा भएको व्यवस्था पालना गरी सुचना प्रकाशन गरेको देखिएन,
- खरिदसँग सम्बन्धित म.ले.प. फाराम ५०६ र ५०७ को प्रयोग गरेको देखिएन,

- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० अनुसार निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा स्टाफ खर्चमा २ प्रतिशत र सानातिना अन्य खर्चमा २ प्रतिशत समावेश गरी तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेकोमा ठेक्का अनुसारको कन्टिन्जेन्सी खाता राखेको देखिएन,

शिक्षातर्फ

- कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकामा एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन (भिडान) गराइ शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरुलाई अनुदान निकासा दिनुपर्नेमा कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गर्ने व्यवस्था कार्यान्वयन गरेको देखिएन,
- स्थानीय तहले मातहतमा रहेका विद्यालय अनुगमन गरेकोमा शैक्षिक गुणस्तर सुधार हुने गरी अनुगमन गर्ने मापदण्ड तयार गरी अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने गरेको देखिएन,
- संस्थागत विद्यालयहरूको दर्ता, नविकरण, शुल्क निर्धारण, अनिवार्य निशुल्क छात्रवृत्ति र अभिलेख व्यवस्थित रहेको देखिएन।

विविध तर्फ

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ अनुसारका अधिकारको कार्यान्वयन गर्न आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रको (स्थानीय, ग्रामीण, कृषि सडक र सिँचाई, खानेपानी, साना जलविद्युत, वैकल्पिक उर्जा, जलाधार, भुमि वर्गिकरण लगायत) आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेखाङ्कन र व्यवस्थापन गरेको देखिएन,
- नगर स्वास्थ्य प्रोफाइल अद्यावधीक गरेको देखिएन,
- सञ्चित कोषको सुरु मौज्दात भिडान हुने गरी आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को आर्थिक तथा वित्तीय विवरण र सोमा समावेश हुने अनुसूचि प्रमाणित गरी राखेको देखिएन,
- आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई लेखापरीक्षणबाट देखिएका बेहोरा अन्तिम लेखापरीक्षण अवधिसम्म पुर्ण रुपमा कार्यान्वयन गरेको देखिएन,
- मातहतमा सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य सँस्थाबाट प्रवाह गरेको सेवाको दस्तुर आम्दानीमा समावेश गरेको देखिएन,
- पालिकाले अन्तिम लेखापरीक्षणको लागि स्थानीय सञ्चित कोषको प्राप्ति तथा भुक्तानीको एकीकृत आर्थिक विवरण (म.ले.प.फाराम नं. २७०) प्रमाणीत गरी स्थलगत लेखापरीक्षणको भौतिक रुपमा तथा नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) मा अद्यावधिक नगरेकोले आर्थिक विवरणको यथार्थता सम्बन्धमा एकिन हुने अवस्था रहेको छैन,
- अद्यावधिक बेरुजुको लगत तयार गरी फर्स्यौटको कार्ययोजना तयार गरेको देखिएन।

पालिकाको कार्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई नियमित, मितव्ययी र प्रभावकारी बनाउन उल्लेखित व्यहोरा सुधार हुने गरी कायविधिको पालना हुनु पर्दछ।

१४ **लेखा समितिको गठन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २२ अनुसार सभाले आफ्नो कार्यप्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न नियमावली वनाई कुनै सदस्यको संयोजकत्वमा लेखा समिति, विधायन समिति, सुशासन समिति लगायत आवश्यकता अनुसार अन्य समिति र विशेष समिति गठन गर्ने सक्ने उल्लेख छ। त्यस्तै लुम्बिनी प्रदेशबाट जारी भएको गाउँसभा/नगरसभाको (कार्य सञ्चालन) कार्यविधि ऐन, २०७६ को दफा ६७ अनुसार स्थानीय सरकारलाई सभाप्रति उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन, स्थानीय सरकारबाट भए गरेका काम कारबाहीको अनुगमन र मूल्याङ्कन गरी स्थानीय तहको सार्वजनिक लेखा, वित्त र तत्सम्बन्धी निर्देशन वा राय सल्लाह समेत दिनका लागि लेखा समिति रहने उल्लेख छ । पालिकाको २०७९।४।३ को पाँचौ नगरसभाको निर्णयानुसार कार्यपालिका सदस्य श्री फर्सुराम गिरीको संयोजकत्वमा निम्नानुसार लेखा समिति गठन भएको देखियो। स्थानीय सरकारको कार्यकारी संरचना नगरकार्यपालिकाको सदस्यको संयोजकत्वमा लेखा समितिको गठन भएको अवस्थाले स्थानीय सरकारबाट भए गरेका काम कारबाहीको अनुगमन र मूल्याङ्कन गरी पारदर्शी र निश्पक्ष रुपमा सार्वजनिक लेखा, वित्त र तत्सम्बन्धी निर्देशन वा राय सल्लाह उपलव्ध हुनसक्ने सम्भावना कम देखिन्छ। ऐनमा व्यवस्था भए अनुसार सभाप्रति उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन, स्थानीय सरकारबाट भए गरेका काम कारबाहीको अनुगमन र

मूल्याङ्कन गरी पारदर्शी र निश्पक्ष रुपमा सार्वजनिक लेखा, वित्त र तत्सम्बन्धी निर्देशन वा राय सल्लाह उपलव्ध हुने सुनिश्चितता हुने गरी नगरसभा सदस्यको संयोजकत्मा समितिको गठन हुनु पर्दछ।

क्र.सं.	सदस्यको नाम	सभा वा कार्यपालिका सदस्य
१	संयोजक श्री फर्सुराम गिरी	कार्यपालिका सदस्य
२	सदस्य श्री उमेश चन्द्र बस्याल	नगरसभा सदस्य
३	सदस्य श्री पुर्ण प्रसाद आचार्य	नगरसभा सदस्य

१५ **कर्मचारी कल्याण कोष**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका कर्मचारीले निजको सेवा शर्त सम्वन्धी कानून बमोजिम अवकाश हुँदा प्राप्त गर्ने योगदानमा आधारित उपदान वा निवृत्तभरण, औषधि उपचार लगायतका सुविधा उपलव्ध गराउनको लगि कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत र सो रकम बराबरले हुन आउने रकम पालिकाले थप हुने गरी अवकाश कोषको स्थापना गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले आन्तरिक स्रोतबाट कर्मचारी अवकाश कोषमा यस वर्ष निम्नानुसार रु.३५ लाख स्थानान्तरण गरेको अबस्था छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ को व्यवस्था अनुसार कोषको परिचालन सम्वन्धी कानूनको व्यवस्था गरी सोको परिचालन र व्यवस्थापन हुनु पर्दछ।

विवरण	रकम रु.
यस वर्षको सुरु मौज्दात	१३६४८१८०
यस वर्षको आम्दानी	३५०००००
जम्मा आम्दानी	**१७१४८१८०**
यस वर्षको खर्च	०
यस वर्षको अन्तिम मौज्दात	**१७१४८१८०**

१६ **दरवन्दि तथा पदपूर्ती**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ ।पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार पालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी नयाँ दरवन्दी संरचना कायम गरेको छ । पालिकामा विषयगत शाखा तर्फ समेत गरी स्थायी प्रकृतिका ७५ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत सहित ६३ स्थायी पदपूर्ति, १० पदमा करार र ३ पद रिक्त रहेको विवरण पेश भएको छ । जस मध्ये जन स्वास्थ्य अधिकृत-१, अधिकृत छैटौ/सातौ -१, आ.ले.प. सहायक-१ पद रिक्त रहेका र सहायक चौथौ-९ पद करारबाट नियुक्त गरेको छ ।

१७ **दमकल आगलागी**

पालिकाले २०७६।१।३ मा रु. ५९,५०,०००.०० मा खरिद गरेको लु १ ग ३४९ नं को बारुण यन्त्र करहिया सामुदायिक वनमा २०८१।१।१२ मा लागेको आगलागी नियन्त्रण गर्न जाँदा जलेर नष्ट भएको देखियो। पालिकाले जोखिम युक्त कार्यमा परिचालन हुने बारुण यन्त्रको तेस्रो पक्षको मात्र विमा गरेको तर बारुण यन्त्रको सवारी पुर्ण विमा नगरेको कारण सम्पुर्ण दायित्व पालिकाले नै बहन गरेको अवस्था रहेको छ। बारुण यन्त्रको आगलागी पश्चात पुनः खरिदको लागि पालिका र सयपत्री सोलुसन्स प्रा.लि. विच २०८१।१।२० को सम्झौता अनुसार गोश्वारा भौचर २९।०८१।८।७ बारुण यन्त्र – दमकल खरिद वापत रु.६८,९९,९९०.०० भुक्तानी गरेको देखियो। जोखिम पहिचान र सम्भावित दायित्व कम गर्न सवारी साधनको पुर्ण रुपमा निर्जिवन विमा गर्नु पर्दछ।

क्र.सं.	विवरण	गोश्वारा भौचर	खर्च रकम	थप बेहोरा
१	बारुण यन्त्र	२०७६।१।३ मा खरिद	५९५००००	मिति २०८१।१।१२ मा जलेर नष्ट भएको
२	बारुण यन्त्र	२९।०८१।८।७	६८९९९९०	सयपत्री सोलुसन्स प्रा.लि.बाट खरिद

१८ **दुग्ध उत्पादक किसान अनुदान**

पालिकाको २०८१।८२ को बुँदा नं. ९ मा विगत वर्षदेखि दुग्ध उत्पादक किसानहरुलाई दिएको अनुदानमा शत प्रतिशत वृद्धि गरी कार्यान्वयन गर्न रु.८० लाख बजेट विनियोजन गरेकोमा रु.६३,४९,१६२.०० खर्च मध्ये निम्नानुसार १९ सहकारी सँस्थाबाट २०६२ जना कृषिकलाई ३१२४५८१ लिटर दुधको लागि प्रतिलिटर रु.२ को दरले रु.६२,४९,१६२.०० र दानामा रु.१ लाख अनुदान उपलब्ध गराएको देखियो। पालिकाले २०७६।७७ देखि २०८१।८२ सम्म सहकारी सँस्था मार्फत १७२७० जना कृषकलाई २,३८,७४,२३०.३० लिटरको रु.२,६९,९८,८११.०० अनुदान उपलब्ध गराएको देखिन्छ।

आर्थिक वर्ष	सहकारी सँस्था	कृषक सँख्या	दुधको परिमाण (लिटर)	अनुदान दर	अनुदान रकम
२०७६।७७	१९	३०५६	३८८४२७८	१	३८८४२७८
२०७७।७८	२०	३२५५	४५९४८४२.१	१	४५९४८४२.१
२०७८।७९	२१	३०३६	४६०६५६९.८	१	४६०६५६९.८
२०७९।८०	२०	३१३९	४०५१५५६	१	४०५१५५६
२०८०।८१	१९	२७२२	३६१२४०३.४	१	३६१२४०३.४
२०८१।८२	१९	२०६२	३१२४५८१	२	६२४९१६२
जम्मा		**१७२७०**	**२३८७४२३०.३**		**२६९९८८११**

१९ **रोजगारीका लागि सीप परियोजना**

पालिकाले दिगो तथा सम्मानित रोजगारीका लागि सीप परियोजना अन्तरगत निम्नानुसार तालिम कार्यक्रम सञ्चालनमा खर्च गरेको छ। पालिकाले तालिममा सहभागी विद्यार्थी र प्रभावकारीता मुल्याङ्कन गरेको देखिदैन। पालिकाले प्राप्त गरेको अनुदानको उपयोग सम्बन्धमा सोको प्रभावकारीता मुल्याङ्कन गर्नु पर्दछ।

क्र.सं.	तालिमको नाम (१६९६ घण्टा)	तालिम प्रदायक	आर्थिक वर्ष	लागत अनुमान	सम्झौता मिति	सम्झौता रु.	प्रशिक्षार्थी सँख्या
१	प्रोफेशनल कुक लेवल २	एसिएन स्कुल अफ टुरिज्म एण्डहोटेल म्यानेजमेन्ट	२०८१।८२	१९९९८०१	२०२५।३।२६	१८५६८५५	२०
२	प्रोफेशनल हार्डवेयर एण्ड नेटवर्कटेक्निशियन	शिव इन्स्टिटच्यूट अफ मल्टीटेक्निकल एजुकेशनल प्रा.लि.	२०८१।८२	१९८२२७३	२०२५।५।२९	१६०३८३५	२०
३	प्रोफेशनल विल्डङ्ग इलेक्ट्रिसियनकोर्श लेभल २	जिव करियर इन्स्टिटच्यूट प्रा.लि., अनामनगर १०, काठमाडौं	२०८१।८२	१९७४३६३	२०२५।३।२८	१५९४६८३	२०
४	प्रोफेशनल प्लम्बिङ्ग लेवल २	जयान टेक्निकल कलेज अफ टेक्नोलोजी	२०७९।८०		२०२३।२।२०	१३९७७९०	२०
५	एकाउन्टिङ् ट्रेनिङ्ग	ट्रेडलिंक टेक्नीकल ट्रेनिङइन्स्टिच्यूट प्रा.लि.	२०८०।८१		२०२४।४।४	१६९७६२५	२०
६	प्रोफेशनल कुक लेवल २	नेशनल इन्टिच्यूट अफ फुड इस्टडिज	२०८०।८१		२०२४।४।७	१९०७४५४	२०
		जम्मा				१००५८२४२	१२०

२० **संघीय कार्यालयको खर्च**

पालिकाले नापी, पूर्नः नापी, गाउँ ब्लक नापजाँच कार्यक्रमको लागि निम्नानुसार रु.१० लाख नापी कार्यालय, भैरहवालाई उपलब्ध गराएको छ।

क्र.सं.	कार्यालय	वजेट	खर्च रकम
१	नापी कार्यालय	नापी, पूर्नः नापी, गाउँ ब्लक नापजाँच - कृषि विकास बैंक लिमिटेड ०४१४३०१०१४२५३०३५ (गोश्वारा भौचर नं. ४४५।०८२।१।९ र ४७०।०८२।१।१२)	१००००००

२१ **तलबी प्रतिवेदन**

निजामती सेवा ऐन,२०४९, स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ तथा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको च.नं १८० मिति २०७६।५।१८ को परिपत्र (तलबी प्रतिवेदन सम्बन्धमा) को बुँदा नम्वर ४ मा स्थानीय तहका कर्मचारी र संघबाट काजमा स्थानीय तहमा कामकाज गर्न खटिएका कर्मचारीको हकमा सम्बन्धित कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ ।पालिकाले यो वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित चालु अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फ ६६ कर्मचारीको रु.५,०२,२७,५२८/- र पालिकाका ७६ कर्मचारीको रु.५,१६,४१,९६०/- समेत रु.१०,१८,६९,४८८/- खर्च लेखेको छ । पालिकाले तलबी प्रतिवेदन पारित नगर्दा खर्च लेख्न पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

२२ **आर्थिक सहायता वितरण**

पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रका गरिब, असहाय, विपन्न वर्गलाई आर्थिक सहायता वितरण सम्बन्धमा पालिकाले आर्थिक सहायता वितरण सम्बन्धि कुनै कार्यबिधि तयार गरी लागु गरेको देखिएन । पालिकाले विपन्न नागरिकहरुलाई स्वास्थ्य उपचार, दैविक प्रकोप तथा अन्य आर्थिक सहयोग सहायता वितरणमा नगर प्रमुखको तोक आदेश तथा कार्यपालिकाको निर्णयका आधारमा अन्य सामाजिक सुरक्षा शिर्षकबाट यस वर्ष रु.२७,६७,६५६।०० आर्थिक सहायता वितरणमा खर्च गरेको छ । पालिकाले आर्थिक सहायता वितरण सम्बन्धि निश्चित कार्यबिधि वा मापदण्ड तयार गरी सोहि अनुसार आर्थिक साहयता वितरण हुनु पर्दछ । सहायता वितरण गर्दा वास्तविक गरिब तथा विपन्न वर्गको पहिचान गरेरमात्र उपलब्ध गराउनु पर्ने तथा आर्थिक सहायता प्राप्त गर्ने व्यक्ति र संघ सस्थाको नामनामेशी पालिकाको वेबसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्नु पर्दछ । यसरी सहयाता वितरण गर्दा आफ्नो आन्तरिक आय समेत मध्यनजर गरी विकास निर्माण तथा उत्पादनमुलक कार्यका लागि रकम आभाव नहुने गरी आर्थिक साहयता वितरण हुनु पर्दछ ।

२३ **खर्चको प्रकृति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ अनुसार स्थानीय तहले उच्च सरकारका नीति सँग मेल खाने गरी सुशासन, वातावरण, जलवायु, बिपद्, बालमैत्रीता तथा समावेशीकरणलाई समेटेर आवधिक र वार्षिक योजना बनाउनुपर्छ। त्यस्तै दफा २४(३) ले आर्थिक विकास, गरिबी निवारण, उत्पादनमूलक र छिटो प्रतिफल दिने, जीवनस्तर र रोजगारी बढाउने लगायतका कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने उल्लेख छ। यस वर्ष पालिका तथा वडा अन्तर्गत सञ्चालन भएका निम्न कार्यक्रमहरु ऐनमा व्यवस्था भए अनुसार प्रत्यक्ष रुपमा दीर्घकालिन आर्थिक विकास, गरिबी निवारण, उत्पादनमूलक, छिटो प्रतिफल तथा रोजगारी वृद्धि हुने नभै वितरणमुखी रहेको देखियो । तसर्थ यस्तो खर्च आवश्यकता तथा औचित्यतामा आधारित रहि गर्नु पर्ने र सुबिधा प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको नामनामेशी सहितको विवरण पालिकाको वेभसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्नु पर्दछ।

गो. भौ. नं.	विवरण	खर्च रकम
१२१।०८१।६।२१	वडा नं. ६ मा तिज गीत प्रतियोगिता सञ्चालन खर्च	१०८७३५।
२४०।०८१।७।२६	वडा नं. ३ मा तिज गीत प्रतियोगिता सञ्चालन खर्च	१०००००।
२४१।०८१।७।२६	वडा नं. ९ मा तिज गीत प्रतियोगिता सञ्चालन खर्च	९९७११।
४५८।०८१।८।२६	वडा नं. ५ मा तिज गीत प्रतियोगिता सञ्चालन खर्च	५००००।
६०५।०८१।९।१६	वडा नं. १४ मा तिज गीत प्रतियोगिता सञ्चालन खर्च	५००००।
५७१।०८१।९।१४	वडा नं. ११ मा खेलकुद प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत खेलकुद सामाग्रि वितरण	१५०००००।
६६५।०८१।९।२६	जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं. ६ मा कम्बल वितरण १०५ थान	२२८२८३।
६५७।०८१।९।२५	वडा नं. १४ का जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्ग व्यक्तिहरुलाई सम्मान कार्यक्रम अन्तर्गत कम्बल वितरण ९० थान	१७७९७५।
७०९।०८१।१०।१०	वडा नं. १२ मा जेष्ठ नागरिकहरुलाई न्यानो कपडा फाइबर सिरक वितरण ५० थान	१०००००।
९१८।०८१।१०।२२	वडा नं. ३ मा जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम अन्तर्गत कम्बल र गम्छा वितरण ९०/ ९० थान	१४९०९०।
८२१।०८१।१०।२२	वडा नं. ४ मा जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गका लागि स्वास्थ्य शिविर तथा सम्मान कार्यक्रम फाइवर सिरक १५० थान वितरण	२७५०००।
८८७।०८१।१०।२८	वडा नं. १७ मा जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम ११० थान कम्बल वितरण	२५००००।
१०६६।०८१।११।२०	वडा नं. १० का जेष्ठ नागरिकहरुलाई सम्मान कार्यक्रम अन्तर्गत १ पिस बाक्लो दोसल्ला, १ बट्टा च्यावनप्रास र यातायात खर्च २००। का दरले वितरण ७७ जनालाई	११९९०९।
११६०।०८१।१२।५	वडा नं. ६ का भुतपूर्व सैनिक प्रहरी कल्याणकारी कार्यक्रम आपसि चिनजान,भेटघाट पूनर मिलन तथा कानूनी ज्ञान सिप आदान प्रदान कार्यक्रम	२०००००।
११५८।०८१।१२।५	वडा नं. ८ का जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम अन्तर्गत ५८ जनालाई तामाको जग १ थान र यातायात खर्च ५००। का दरले वितरण	१९८६८३।
१२५९।०८१।१२।२१	वडा नं. ८ प्रदिप नगर टोल विकास संस्थालाई नव दुर्गा पूजा कार्यक्रम गर्न सहयोग	१०५०००।
२४८७।०८२।३।२२	वडा नं. १६ का बृद्ध बृद्धाका लागि साहरा लौरी वितरण १८२ पिस	११८०००।
२३६४।०८२।३।१७	दलित उत्थान कार्यक्रम अन्तर्गत आवश्यक भाडा वर्तन सामाग्रि वितरण वडा नं ८ को कार्यक्रम	९९२५४।

२०७६।०८२।३।५	वडा नं. १३ मा खेलकुद सामाग्रि खरिद/ वितरण युवा क्लबहरुलाई	६००००।

२४ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

स्थानीयतहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ। यो कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ तयार गरेको छ। यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिकाका ५ वडामा ६ योजना सञ्चालन गरी यस वर्ष ५५ जनालाई औसत ८८ दिनले ४८८३ दिन रोजगारी उपलव्ध गराई रु.३२६१८४४.०० श्रमिकज्याला खर्च गरेको छ। पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन। योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ। उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन। तसर्थ पालिकाले कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा दिर्घकालिन रोजगारी श्रृजना हुने तथा उत्पादन, उत्पादकत्व बृद्धि हुने खालका योजना छनौट गर्नुपर्दछ।

२५ **तलब भत्ता अनुदान**

शिक्षा नियमावली, २०५९ नियम ७७ मा सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा विद्यार्थी सामान्यतया उपत्यका तथा तराई, पहाड र हिमाली क्षेत्रमा क्रमशः पचास, पैंतालीस र चालीस हुनु पर्ने र नियम ९२ अनुसार अनुसूची १२ मा उल्लेख भए बमोजिम विद्यालयमा शिक्षक दरबन्दी रहने उल्लेख छ । त्यस्तै नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट २०७६।०५।०४ मा स्वीकृत शिक्षक दरबन्दी (मिलान तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ को बुदा नं. २० अनुसार कार्यविधिमा उल्लेख भएको आधार र तरिका अनुसार हुने गरी जनसांख्यिक संरचना परिवर्तन भएको कारण स्वीकृत मापदण्ड अनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपात थपघट हुन गई दरबन्दी मिलान तथा पुनर्वितरण गर्न आवश्यक देखिएमा आवधिक दरबन्दी मिलान सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ। पालिकाले उपरोक्त कार्यविधि अनुसार आवधिक रुपमा दरवन्दि मिलान तथा पुनर्वितरण सम्बन्धि कार्य नगरी तथा शिक्षक दरवन्दिको आवश्यक विश्लेषण बेगर पालिकाले शिक्षक दरवन्दी कम भएका निम्न माध्यमिक ७ र माध्यमिक तहका ८ वटा विद्यालयहरुलाई शिक्षक व्यवस्थापनका लागि क्रमशः रु.३१६९०४२।, ४२८१०१४। समेत जम्मा रु.७४,५०,०५६।०० राजस्व बाडफाँड संघीय सरकार शिर्षकबाट विद्यालयहरुको खातामा अनुदान निकासा गरेको छ। आवधिक रुपमा दरबन्दी मिलान तथा विद्यार्थी शिक्षक अनुपात मिलान हुने गरी यस्तो अनुदानको सहि उपयोग भएनभएकोमा पालिका आश्वस्त हुनु पर्दछ।

२६ **सिलबन्दी तथा बोलपत्र खरिद**

पालिकाले गरेको निम्नानुसार वोलपत्र आह्वान गरी खरिद सम्झौता गरेको कार्यको लागत अनुमानको भन्दा ३६ प्रतिशतसम्म घटिमा सम्झौता भएको छ ।

ठेक्का नं.	योजना/ कार्यक्रमकोनाम	फर्मको नाम	लागत अनुमान	जम्मा कवोल रकम	घटी प्रतिशत
६७।०८१। ८२	कुन्जपार्क वाटर फाउन्टेन निर्मण कार्य	शाब्दिक इन्जिनियरिङ्ग एण्ड कन्स्ट्रक्सन प्रा.ली.	१६७७११८७	१२४६३६५८	२६
५६।०८१। ८२	चक्रपथ सडक मर्मत तिलोत्तमा १ र २	प्रिन्स निर्माण सेवा	१५०००००००	१०७९०७५१	२८
१५।०८१। ८२	भलवारी बुधवारे हाटवजार सडक स्तरउन्नति तिलोत्तमा ७	भार्गो निर्माण सेवा	१०००००७२	७०२३३९८	३०
३७।०८१। ८२	शिवालय पथ स्तरउन्नती वडा नं. ५	बस्याल बिन्दवासिनी निर्माण सेवा प्रा.ली.	९९९६८८७	७७४२७७६	२३
३८।०८१। ८२	मैनहवा चोक देखि १२ नं. वडा सिमाना सम्म सडक कालोपत्रे वडा नं. १०	ए. आर.के निर्माण सेवा	९९९९९६८	७७१५५५५	२३
१४।०८१। ८२	जनज्योति मा.बि.गेटको बुद्धचोकदेखी १६ मैजा तपाहासम्म सडकस्तरउन्नति	रोयल हिमालय कन्ट्रक्सन प्रा.ली.	९९९८४११	७६९६३०४	२३
३९।०८१। ८२	सखुवानी चोकदेखि वडा नं.१६ को सिमानासम्म जाने सडक निर्माण वडा नं.१५	आर .ए. चित्र कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	९९९९६५४	७६९०६११	२३
३०।०८१। ८२	नयाँ सडकको दक्षिण तर्फ सदर लाइन जोडने सडक कालोपत्रे वडा नं. २	बस्याल बिन्दवासिनी निर्माण सेवा प्रा.ली.	९९९९७३०	७५८३४४२	२४
१७।०८१। ८२	देवदहमार्गको ज्ञानोदय चोकदेखी दक्षीणटोला नन्देश्वर मन्दिरसम्मसडक निर्माण	बस्याल बिन्दवासिनी निर्माण सेवा प्रा.ली.	९९९९९६५	७४६०७२२	२५
८।०८१।८२	वनबाटिका चोकदेखी सामुदायीक बनकोभवनहुदै फुटवल ग्राउण्ड जानेकिनाराको सडक कालोपत्रे	शुस्मा एन्ड सरोज कन्ट्रक्सन प्रा.ली.	९९९६५३९	७४५८५९८	२५
१३।०८१। ८२	जनकटोल कृर्षी सडक स्तरउन्नती	बस्याल बिन्दवासिनी निर्माण सेवा प्रा.ली.	९९९९०६६	७४३८६३१	२६
१२।०८१। ८२	रेहरा हेल्थपोष्ट हुदै जाने सडक स्तरउन्नति तिलोत्तमा १४	बस्याल बिन्दवासिनी निर्माण सेवा प्रा.ली.	९९९८४८२	७४०३६५१	२६
१०।०८१। ८२	भू.पू. सैनिक सडक स्तरउन्नती तिलोत्तमा ११	प्रिन्स निर्माण सेवा	९९९९९०८	७४०३४९७	२६
११।०८१। ८२	अधुरो हाटवजारदेखी १० नं. वडाको सिमनासम्म सडक कालोपत्रे तिलोत्तमा १२	भार्गो निर्माण सेवा	९९९९२८१	७३७६०८२	२६
१६।०८१। ८२	४ नं. चोकदेखी दक्षिण दुर्गामन्दिर पथ निर्माण तिलोत्तमा ८	आर .ए. चित्र कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	९९९९९९३	७३६९२९२	२६
९।०८१।८२	आलमदेबि मार्ग,माथिल्लो १० नं. तपाहा चोकदेखी दक्षिण सडक निर्माण ६	बिष्णु पासा कन्स्ट्रक्सन प्रा.ली.	९९९९१९१	७०९३८८२	२९
२।०८१।८२	श्री जनजागृति मा.बि.भवन निर्माण तिलोत्तमा २	लक्ष्मी एण्ड सुजल निर्माण सेवा	६६६६०२७	५५७००४२	१६
४५।०८१। ८२	श्री शिद्धार्थ आधारभुत बिद्यालय भवन निर्माण तिलोत्तमा १	देउराली कन्ट्रक्सन	७९१५६७४	५४८१२४७	३१

२३।०८१।८२	श्री वालिबकास आधारभुत बिद्यालय भवन निर्माण	श्री बुटवल बिल्डर्स एण्ड कन्सल्टेन्टस् प्रा.ली.	७९१५६७४	५३७६२५५	३२
३।०८१।८२	जनभावना मा.बि.भवन निर्माण,तिलोत्तमा ८	दुर्वसा कन्ट्रक्सन कम्पनी प्रा.ली.	६६६६६८९	५२७९१४०	२१
४।०८१।८२	बरौलिया मा.बि.भवन निर्माण १७	एम .डि. खान कन्ट्रक्सन प्रा.ली.	६६६६१९०	४२९२०५३.८२	३६
७।०८१।८२	सि.सि. टि.भी. जडान तथा भि.एम.एस.सर्भर अपग्रेड कार्य	नेक्सजेन आई.टी सोलुसन्स प्रा.ली.	४९९९६८५	४८९०२७८	२
२।०८१।८२ सिलबन्दी	स्टेशनरी सामग्रि खरिद तथा वडागत सप्लाइ कार्य	पार्गन ईन्टरनेशनल ट्रेड सप्लायर्स	१९९५०४०	१३९८१४९	३०
४५।०८१।८२	श्री सगरमाथा आधारभुत बिद्यालय भवन निर्माण तिलोत्तमा ३	मुक्ती कन्ट्रक्सन	६८४८३०३	४७२८२१३	३१

उल्लेखित विवरण अनुसार निर्माण तर्फ पालिकाले तयार गरेको लागत अनुमान भन्दा ३६प्रतिशत घटीसम्म र मालसामान खरिद तर्फ ३० प्रतिशत घटीमा सोही गुणस्तरको कार्य गर्न कबोल गरी खरिद कार्य भएको देखिन्छ। निर्माण तथा मालसामान खरिद सम्झौताको कार्यान्वयन गर्दा सम्झौतामा समावेश स्पेशिफिकेशन र तोकेको गुणस्तरमा निर्माण कार्य सम्पन्न भएको तथा मालसामान आपुर्ति भएको सम्वन्धमा पालिकाले ध्यान दिनु पर्दछ। साथै निर्धारित गुणस्तरमा कार्य भएको प्रमाणित गरी भुक्तानी गरेका कार्य निर्धारित अवधिसम्म टिकाउ भए नभएको यकिन गर्न प्रणाली सुदृढ गरी न्यून मुल्यमानै गुणस्तरीय कार्य हुने भएमा प्रयोग गर्ने मितव्ययी नर्म्स तथा पालिकाको स्थानीय दररेट समेत निर्धारण गर्नुपर्ने देखिन्छ।

२७ **राजश्व अनुमान तथा प्राप्ति**

पालिकाको निम्नानुसार शीर्षकमा आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा रु. २९,१२,७२,२५९.०० र २०८०।८१ मा रु.३०,४२,९७,४०९.०० आम्दानी प्राप्त गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा अनुमान रु.३२,६६,२५,०००.०० गरी रु.२९,४१,२०,४८५.०० प्राप्ति गरेको देखिन्छ। राजश्व अनुमान तथा प्राप्ति सम्बन्धमा देखिएका बेहोरा निम्नानुसार छनः

क्र.स.	आम्दानीको श्रोत	आर्थिक वर्ष २०७९।८०	आर्थिक वर्ष २०८०।८१	आर्थिक वर्ष २०८१।८२		
		यथार्थ आय	यथार्थ आय	अनुमानित आय	यथार्थ आय	प्राप्ति प्रतिशत
१	संपत्तिकर र भूमीकर	४९८०३३१८	५६९८०६९४	५0000000	५८१९५३८२	११६
२	घरजग्गा बहाल कर	३६०१२८१५	४०९२५९९९	४0000000	३८८७४४६४	९७
३	व्यवसाय कर	२४६१७१६५	२४८५२८०५	३0000000	२६३१८१३९	८८
४	साधन कर साना सवारी	०	१४७५०	०	५४१४५०	
५	कवाड ठेक्का	२७३०००	५८९६३९६	६000000	२७७८०५५	४६
	बहाल विटौरी कर अव्यवस्थित बसोबास शुल्क	९५८३१८८	१०४५३४६	१000000	२८५९३१७	२८६
	बहाल बिटौरी करहाटवजार बैठकी शुल्क		११२९८१२४	१0000000	१०४८३६६२	१०५
६	**सेवा शुल्क, दस्तूर**					
	नक्सा पास दस्तुर	२४८७६२९०	२२९६४१९४	२५000000	२८०७३५८०	११२
	सिफारिस/ निवेदन/ घरबाटो प्रमाणित दस्तूर	४४९६९८१७	४५९४९४५४	५0000000	४८९६८९३२	९८
	घटना दर्ता विलम्बदस्तूर	१२२८१८६	१२५०६१९	१५00000	१३०१८००	८७
	अन्य दस्तूर विविधआय	४५७९५६७	३७९६९०४	५000000	२७६३६४२	५५
७	**विविध आय**					
	नदिजन्य पदार्थनियमन कार्यबाट प्राप्त आय	३६३0000	४२६५९९७	१0000000	२९२०५८८	२९
	पूर्वाधार उपयोग कर	१५५७०२००	१५५२८९२०	१५000000	१४६४६८६३	९८
	न्यायिक दस्तूर	०	१०१५	०	२३४००	
	माछा पोखरी लिज	०	०	५0000	०	
	धरौटी जफत	३१९२१५०	२७०५८०४	५00000	१५८३००	३२
	दण्ड जरिवानाबाटप्राप्त आम्दानी	३५४११६२	६२९४१४	१५00000	२३०९०२३	१५४
	बेरुजू दाखिला	०	०	०	२३०९५८२	
	सरकारी सम्पत्तिकोबहाल आम्दानी	३९५0000	०	०	०	
८	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने ६० प्रतिशत मनोरञ्जन कर	५३१३८	१००६४०९	७५000	१२७४५६१	१६९९
९	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने ६० प्रतिशत विज्ञापन कर	७६५000	९७५०३०	१000000	९७५०३०	९८
१०	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने ६० प्रतिशत नदिजन्य पदार्थआय	६४६२७२६४	६४२०९५३४	८0000000	४८३४४७१६	६०
	कूल आम्दानी	**२९१२७२२५९**	**३०४२९७४०९**	**३२६६२५000**	**२९४१२०४८५**	**९०**

२७.१ **रावश्व प्राप्तिको निरीक्षण**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावलि, २०७७ को नियम ६१ मा कार्यालय प्रमुखले सम्पती कर, भुमिकर/ मालपोत, वहाल कर, वहाल विटौरी कर, विज्ञापन कर, सवारी साधन कर (साना सवारी) लगायत आम्दानी प्रत्येक महिना राजस्व उठ्न छुट भए वा नभएको, राजस्वको लेखा र दाखिलाको निरीक्षण गरी राजस्व हिनामिना भए वा नभएको र नियम ५९ बमोजिम लगती राजस्व तथा हसवली राजस्वको लेखा रहे नरहेको निरीक्षण गरी सो को अभिलेख

अध्यावधिक गर्न लगाउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा राजश्वको अनुमान रु.३२,६६,२५,०००.०० गरी ९० प्रतिशत रु.२९,४१,२०,४८५.०० प्राप्ति गरेकोमा नियमावलीमा व्यवस्था भए अनुसार पालिकाले प्रदान गर्ने सेवा प्रवाहसँग भिडान गरी सो अनुसार राजश्व प्राप्त भई समयमा दाखिला भएको सुनिश्चित हुने गरी मासिक रुपमा निरीक्षण गरेको देखिदैन। नियममा भएको व्यवस्थाको पालना हुने गरी कार्यालय प्रमुखले प्रत्येक महिना राजस्व उठ्न छुट भए वा नभएको, राजस्वको लेखा र दाखिलाको निरीक्षण गरी राजस्व हिनामिना भए वा नभएको र नियम ५९ बमोजिम लगती राजस्व तथा हसवली राजस्वको लेखा रहे नरहेको निरीक्षण गरी सो को अभिलेख अध्यावधिक गर्न गराउनु पर्दछ।

२७.२ **बक्यौता राजस्व विवरण**

पालिकाले आर्थिक वर्ष २०७८।७९ को सेमरी घाट नदीजन्य पदार्थ ठेक्का सम्झौता

भई निम्नानुसार रु.१,९९,५६,०००.०० प्राप्त हुन बाँकी रहेको देखिन्छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार सर्वोच्च अदालतमा मुद्दा विचाराधिन रहेको उल्लेख गरेको छ।

क्र.सं.	ठेकेदारको नाम	आय ठेक्काको नाम	गत वर्ष सम्मकोबाँकी	यस वर्ष असुली	असुल बाँकी रु.
१	क्षितिजरियल स्टेट एण्ड हाउजिङ्ग कम्पनी प्रा.लि हाल परिवर्तित नाम महादेवा कन्सट्रक्सनप्रा.लि.	आर्थिक वर्ष २०७८।७९ को सेमरी घाट नदीजन्य पदार्थ ठेक्का (सर्वोच्च अदालतमा विचाराधिन रहेको)	१९९५६०००.००	०.००	१९९५६०००.००
	जम्मा		१९९५६०००.००	०.००	१९९५६०००.००

२७.३ **नदीजन्य पदार्थको उत्खनन**

पालिकाको क्षेत्राधिकार भित्र रहेका निम्न खोलाबाट नदीजन्य पदार्थ उत्खनन तथा बिक्रीको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) प्रतिवेदन अनुसार २०८१।१२।२५ मा पहिलो पटक सुचना प्रकाशन गरी १८ र २० नं. बाहेक ठेक्का सम्झौता भएको र १८ र २० नं. ठेक्काको लागि २०८२।१।२५ मा पुनः सुचना आह्वान गरी १८ को मात्र आय ठेक्का सम्झौता भई निम्नानुसार परिमाण उत्खनन हुने गरी आम्दानी प्राप्त गरेको देखियो।

क्र.सं.	खोलाको नाम र ठेक्का नं.	घाटको नाम	उत्खनन परिमाण(घन फिट)	न्यूनतम कबोल अंक रु.	उत्खन्न कर्ता	कबोल अंक (मूअकर बाहेक)
१	तिनाउ- १६। ०८१।८२	गोरकट्टा	१६७७३३४.८५	३०१९२०३०	बस्याल विन्दवासिनी निर्माण सेवा, पुतलीसडक, काठमाण्डौ	३०१९२१३०
२	तिनाउ- १७। ०८१।८२	हरपुर	४३४०३६.८९	७८१२६६६	बस्याल विन्दवासिनी निर्माण सेवा, पुतलीसडक, काठमाण्डौ	७८१२७९९
३	तिनाउ- १८। ०८१।८२	सेमरी	६४४०४०.८७	२०७५९०९४	कोरल निर्माण प्रा.लि., विनयी त्रिवेणी -४नवलपुर	२११९९८८८
		सुस्पुरा	५०९२४१.७२			
४	तिनाउ- १९। ०८१।८२	बाग्धुरा	१६९०४५३.७१	३१४६४१४४	देव सप्लायर्स, तिलोत्तमा-१४	३३६४९१५४
		चम्कीपुर	५७५५४.००			
५	सुखौरा तिनाउ- २०। ०८१।८२	गणेशनगर, रामटोला, र कटानी	४१३१२१.९६	६६०९९५२	ठेक्का बन्दोबस्त हुन नसकेको	०
	जम्मा		**५४२५७८४.००**	**९६८३७८८६**		**९२८५३९७१**

पालिकाले आय ठेक्का व्यवस्थापन कार्य दोस्रो त्रैमासिकको अन्त्यमा गरेकोले एक वठा ठेक्का सम्झौता हुन नसकेको देखियो। ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा उत्खनन, बिक्री तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ तथा लुम्बिनी प्रदेश नदीजन्य पदार्थ व्यवस्थापन कार्यविधी, २०७५ अनुसार समयमा आय ठेक्का व्यवस्थापन गरी नदीजन्य पर्दाथ उत्खनन् संकलन र बिक्री वितरणको अवस्थाको निरन्तर अनुगमन गर्ने र वर्षको कम्तिमा तीन पटक जिल्ला अनुगमन तथा व्यवस्थापन समिती समेतको रोहवरमा घाटगद्दी स्थलको निरीक्षण अनुगमनको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्थाको पालना गरी प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) प्रतिवेदन अनुसारको परीमाण भन्दा वढी उत्खन्न नहुने सुनिश्चितता गर्नु पर्दछ।

२८ पदाधिकारीको सुबिधा सार्वजनिकरण

स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुबिधा सम्बन्धी ऐन, २०७७ को दफा १५ मा पदाधिकारी तथा सदस्यले यस ऐन बमोजिम प्राप्त गरेका सुबिधाहरुको विवरण तीन-तीन महिनामा सम्बन्धित स्थानीय तहले सार्बजनिक गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। नगरपालिकाले ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार हरेक ३ महिनामा सो खर्चको सार्वजनिक गरेको देखिदैन। ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार पदाधिकारी तथा सदस्यले प्राप्त गरेका सुबिधाहरुको विवरण हरेक ३ महिनामा सार्वजनिक गर्नु पर्दछ।

२९ करार कर्मचारीको तलब भत्ता

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको लागि तथा सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरवन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरवन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार पालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य करार १६ समेत विभिन्न पदमा १०२ जना कर्मचारी करारमा राखी निजहरुको तलब भत्ता बापत यस वर्ष रु.४,११,१२,७०२/- खर्च लेखेको छ। त्यसैगरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ८३(८) वमोजिम पालिकाले सवारी चालक, सयश, कार्यालय सहयोगी, प्लम्बर, इलेक्ट्रीसियन, चौकिदार, मालि, बगैंचे लगायतका पदमा मात्र करार बाट सेवा लिन सकिने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाले माथि

उल्लेखित पदहरु बाहेक बिभिन्न पदमा पालिकाले करारमा नियुक्त गरेका १५ जनाको पारिश्रमिक वापत वर्षभरी रु.७२,३२,५६३/- खर्च भुक्तानी गरेको छ।

३० **बैठक भत्ता**

नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको कार्यसञ्चालन निर्देशिका,२०८१ को बुदा नं ४५ मा बैठक भत्ता सम्बन्धि मापदण्डको व्यवस्था गरेको छ। जसमा बैठक भत्ता प्रदान गर्ने आधारहरुमा बैठकको आवश्यकता औचित्य र उपयुक्तता लगायतका विषयवस्तु स्पष्ट भएको हुनुपर्ने, बैठक कार्यालय समय अघि वा पछि सम्पन्न भएको हुनु पर्ने, एउटै निकाय र अन्तर्गतका पदाधिकारी/कर्मचारी मात्र बस्ने बैठकमा भत्ता प्रदान नगर्ने, कानून अनुसार गठन भएका समितिहरुको बैठकका लागि मात्र भत्ता प्रदान गर्ने लगायतका आधारहरु उल्लेख गरेको छ। नमूना छनौटका आधारमा बैठक भत्ता भुक्तानीको माइन्युट परीक्षण गर्दा एउटै प्रकारका एजेण्डाका विषयमा पटक पटक बैठक वसेको, बैठकहरुमा आमन्त्रित सदस्य संख्या तोकिए भन्दा बढी संख्यामा राख्ने गरेको, कार्यालय समय भित्र बस्दा हुने बैठक पनि कार्यालय समय अघिपछि पारि बसेका लगायतका कैफिय व्यहोरा देखिएकोले बैठक भत्ता भुक्तानीमा नियन्त्रण गरी प्रशासनिक खर्चमा मितव्ययि हुनु पर्दछ।

गो. भौ. नं.	विवरण	बैठक संख्या	भत्ता रकम
७५४।०८१।१०।९	बोलपत्र तथा दरभाउपत्र मूल्याङ्कन समितिको	११	१०४५००
७५१।०८१।१०।२३	बोलपत्र तथा दरभाउपत्र मूल्याङ्कन समितिको	१०	९५०००
८२९।०८१।१०।२३	बोलपत्र तथा दरभाउपत्र मूल्याङ्कन समितिको	१०	९२०००
८५४।०८१।१०।२४	स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन समितिको	३४	२६९०००
१००८।०८१।११।१२	जिन्सी निरीक्षण समिति	२१	११५५००
११८०।०८१।१२।८	अनुगमन तथा फरफारक समितिको	बिभिन्न	५६५००
११९४।०८१।१२।११	अनुगमन तथा फरफारक समितिको	बिभिन्न	४९०००
१२९८।०८१।१२।२६	बोलपत्र तथा दरभाउपत्र मूल्याङ्कन समितिको	२०	१५८०००
२२१५।०८२।३।९	नगर शिक्षा समिति	५	११४९००
२११३।०८२।३।९	प्रधानाध्यापक तथा नगर प्रमुख शैक्षिक सुधार कार्यक्रमको	बिभिन्न	१६९९००
२५७९।०८२।३।२३	खरिद इकाइको बैठक	२३	१५५०००

३१ **प्रोत्साहन भत्ता**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ८६(१) बमोजिम स्थानीय सेवा गठन, सञ्चालन, व्यवस्थापन, सेवाका शर्त तथा सुबिधा सम्बन्धि आधारभुत सिद्धान्त र मापदण्ड संघीय कानून बमोजिम हुने, दफा ८६(२) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन सञ्चालन तथा व्यवस्थापन, सेवाको शर्त तथा सुबिधा सम्बन्धि अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानून बमोजिम हुने व्यवस्था छ।नगरपालिकाको कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन भत्ता व्यवस्थापन कार्यविधि,२०८० अनुसार कार्यालयले कर्मचारीलाई कार्यसम्पादन मूल्याङ्कको आधारमा खाईपाई आएको तलबमानको अधिकत २० प्रतिशत प्रोत्साहान भत्ता उपलब्ध गराउने व्यवस्था अनुसार पालिकाले आफ्नो आन्तरिक श्रोतबाट कार्मचारीहरुलाई प्रोत्साहन भत्ता वापत रु.१,१७,६३,८५८।०० प्रोत्साहन तथा पुरुष्कार शिर्षकबाट खर्च भुक्तानी गरेको छ।

३२ **विविध खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३(६) बमोजिम स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, कार्यदक्षता, मितव्ययिता, प्रभावकारिता र औचित्य कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाको स्थानीय सञ्चित कोष ब्यवस्थापन प्रणाली (SuTRA) को विवरण अनुसार विविध खर्चमा वडा र पालिकातर्फ रु.१,५३,६७,६३८.०० खर्च भएको देखिए पनि विविध खर्च

शिर्षकबाट बिभिन्न कार्यक्रम, भैपरी आउने अन्य कामहरु, कार्यालय समान, जिन्सी मालसमानको मर्मत लगायतमा समेत खर्च भएको देखिन्छ । पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार कार्यपालिका तथा विषगत समितिका बैठक,अथिति सत्कार र कार्यपालिकामा भएको खाजा, खाना, चिया लगायतमा भएको विविध खर्च रु.७३,१४,०४४.०० मात्र भएको उल्लेख गरेको छ। पालिकाले ऐन, निर्देशिका तथा वित्तीय क्षमताको परिधिभित्र रही विविध खर्चमा मितव्ययीता कायम गर्नुपर्दछ। परीक्षण गरिएका केहि गोश्वरा भौचरहरुः

गो. भौ. नं.	विवरण	खर्च रकम
४९।०८१।६।१५	कार्यपालिकाको विविन्न बैठक,नगर सभा,सार्वजनिक सुनवाई,प्रगति समिक्षा कार्यक्रमको खाना खाजा खर्च (हेरिटेज फेमिली रेष्टुरेन्टलाई) भुक्तानी	४०४८८५।
३७०।०८१।८।१४	नगर कार्यपालिका, सामाजिक परिचालन समिति, घुम्ती बैठक लगायतमा खर्च भएको (हेरिटेज फेमिली रेष्टुरेन्टलाई) भुक्तानी	४०१९७४।
१०२२।०८१।११।१२	दोस्रो नगरसभा सञ्चालन,विषयगत समिति,खरिद समितिका बिभिन्न बैठकको खाजा खाना खर्च(हेरिटेज फेमिली रेष्टुरेन्टलाई) भुक्तानी	४३७८६९।
२१०७।०८२।३।८	बिभिन्न कार्यक्रमको माइन्युट समावेश गरी चिया, खाजा, खाना खर्च भुक्तानी(हेरिटेज फेमिली रेष्टुरेन्टलाई)	२९५३८१।

३३ **अनुगमन खर्च**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **४,२५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **४,२५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२४** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२४** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२४** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२४** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२४** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२४** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२४** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२४** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२४** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२४** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३४ **अवलोकन भ्रमण खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय तहले नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारले बनाएको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसिमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुने गरी सुशासन, वातावरण, बालमैत्रीता, जलवायु अनुकूलन, विपद् व्यवस्थापन तथा लैङ्गिक-सामाजिक समावेशीकरणलाई ध्यानमा राखेर आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत, विषयगत मध्यमकालीन र दीर्घकालीन योजनाहरू तयार गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्छ। साथै दफा २४(३) अनुसार योजना निर्माण गर्दा आर्थिक विकास र गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुर्‍याउने, उत्पादनमूलक र छिटो प्रतिफल दिन सक्ने जस्ता योजनाहरु छनौट गर्नुपर्नेमा पालिकाले उल्लेखित अवस्थाका अतिरिक्त वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गरी पालिका तथा वडातर्फका कार्यक्रमहरुमा जन-प्रतिनिधि र कर्मचारीको क्षमता अभिबृद्धि तथा अध्ययन अवलोकन भ्रमण सम्बन्धि कार्यक्रम समावेश गरी कार्यान्वियन गरेको देखियो। उक्त अवलोकन भ्रमणबाट पालिकालाई दिर्घकालिन तथा प्रत्यक्ष लाभ हुने नदेखिएकोले यस प्रकारको खर्चको प्रभावकारिता विश्लेषण गरी पालिकाले यस्ता भ्रमण कार्यक्रमहरु आवश्यकता र औचित्यतामा आधारित रहि मापदण्ड तयार गरी खर्च गर्नु पर्दछ।

गो. भौ . नं .	कार्यक्रमको विवरण	भ्रमण स्थान	खर्च रकम
४९९।०८१।९।१	वडा नं. ७ को जन प्रतिनिधि र कर्मचारी महिला स्वयम सेविका अवलोकन भ्रमण	जनकपुर,इलाम,धरान जिल्लाका विभिन्न स्थान	२५००००।
५३४।०८१।९।७	वडा नं. १० को जनप्रतिनिधि, कर्मचारी टोल विकास संस्था र वालवालिका अन्तरपालिका अवलोकन भ्रमण	जनकपुर,इटहरी,धरान भेडेटार	२४७०७९।
६६३।०८१।९।२६	वडा नं. ९ को जन प्रतिनिधि र कर्मचारी,टोल विकास संस्थाका पदाधिकारी तथा महिला स्वयम सेविकाको अवलोकन भ्रमण	पाल्पा,पोखरा,बागलुङ, म्याग्दी, मुस्ताङ	२४७८७५।
७०९।०८१।१०।३	विद्यालयका शिक्षकहरुको अध्ययन अवलोकन भ्रमणमा ४२ जना सहभागी	पाल्पा,तनहुँ,लमजुङ, कास्की र स्याङजा	३०००००।
७८३।०८१।१०।१३	वडा नं. ५ का टोल विकास संस्था र महिला स्वयं सेविकाहरुको अवलोकन भ्रमण	जनकपुर,धरान,इलाम	२५००००।
११४९।०८१।११।२२	वडा नं. ३ का टोल विकास संस्था तथा कर्मचारी,जनप्रतिनिधिहरुको अवलोकन भ्रमण	दाङ,बाके,बर्दिया,कैलाली र कञ्चनपुर	२०००००।
११६२।०८१।१२।५	वडा नं. ६ का कर्मचारी,जनप्रतिनिधि र टोल विकास संस्थाका पदाधिकारीको अवलोकन भ्रमण	कास्की जिल्ला	१५००००।
११५९।०८१।१२।५	वडा नं. ८ को असल अभ्यास आदान प्रदान तथा अवलोकन भ्रमण	जनकपुर,सिन्धुलीगढी,खोटाङ, भोजपुर र धनकुटा हिले	३२५०००।
१२८७।०८१।१२।२५	वडा नं. १७ को टोल विकास संस्था स्वयं सेविका तथा जनप्रतिनिध कर्मचारीको अवलोकन भ्रमण	इलाम,सुनसरी,हेटौडा, जनकपुर र कोशी ब्यारेज	३५००००।
२११८।०८२।३।९	वडा नं. १ का जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुको अवलोकन भ्रमण	स्याङजा,कास्की,पर्वत,बागलुङ	३५२८८३।
२०२४।०८२।३।३	लेखा समितिका सदस्यहरुको अवलोकन भ्रमण	पाल्पा,स्याङजा,कास्की,पर्वत,बागलुङ, म्याग्दी र मुस्ताङ	१९०८८०।
२०६३।०८२।३।४	मेलमिलापकर्ताहरुको अनुभव आदाप्रदान अवलोकन भ्रमण (९८ जना सहभागि)	पाल्पा मिर्मि,सेतीवेणी हर्मिचोर,तम्घास रेसुङ्गा	४८५६२३।
२६४२।०८२।३।४	जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको अवलोकन भ्रमण	दाङ,बाके,बर्दिया,कैलाली,कञ्चनपुर, डडेल्धुरा र बैतडी	५६९४८४।
४१०।०८१।८।१९	वडा नं. १५ का महिला स्वयं सेविकाहरुलाई अवलोकन भ्रमण	इलाम जिल्ला	१९९०००।
			४१, १७ , ८२४।००

३५ **गैरसरकारी संस्थामार्फत कार्य**

सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ को दफा ४६ मा जनचेतना सम्बन्धि तालिम अभिमुखीकरण सबलीकरण,मूल प्रवाहीकरण जस्ता कार्य गैरसरकारी संस्थाबाट गराउँदा छिटो छरितो, प्रभावकारी र मितव्ययि हुने भएमा सार्वजनिक निकायले गैरसरकारी संस्थाबाट तोकिए बमोजिमको प्रक्रिया अपनाई त्यस्तो कार्य गराउन वा सेवा प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाबाट सञ्चालन भएका देहाय

बमोजिमका कार्य वा तालिम स्थानीय संस्था मार्फत गराएकोमा उक्त संस्था सँग उक्त कार्यक्रम गर्ने क्षमता, विज्ञता, कार्यक्षेत्रको अनुभव समेतको विचार गरी संस्था छनौट गर्नुपर्नेमा सो गरेको देखिएन । यसरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा कार्यक्रमको प्रभावकारीता, गुस्तरणीयता कायम हुने गरि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनु पर्दछ।

गो. भौ. नं.	कार्यक्रम	संस्थाको नाम	खर्च रकम
२३७५।०८२।३।१८	सफ्टवेयर डेभलपमेन्ट तालिम	थारु कल्याणकारी सभा रुपन्देही	३०००००।
२४४२।०८२।३।२०	प्रोफेशनल अकान्टिङ्ग तालिम	थारु कल्याणकारी सभा रुपन्देही	३०००००।

३६ **भ्रमण खर्च**

भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ को नियम ४ मा भ्रमण किफायती हुनुपर्ने, नियम १८ मा भ्रमण सम्बन्धी विल भरपाईहरु र नियम २१ मा भ्रमण अभिलेख राख्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाले यो वर्ष दैनिक भ्रमण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन खर्च शीर्षकमा रु.५६,०३,९५७।०० खर्च गरेको छ । यस प्रकारका प्रशासनिक खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्नुपर्दछ।

३७ **बाह्य संस्थामार्फत गराएको कार्य**

नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको कार्यसञ्चालन निर्देशिका, २०८१ को बुदा नं ५६(१) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा साधन श्रोतको उच्चतम प्रतिफल प्राप्त हुने र प्राप्त प्रतिफलको उचित गुणस्तर समेत कायम हुने गरी मितव्ययी तरिका गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाले देहाय अनुसारका नगर प्रहरीका लागि उद्धार सम्बन्धि सिप विकास तालिम नेपाल प्रहरीको समन्वयमा तथा स्मारिका प्रकाशन पालिका आफैले प्रकाशन गर्न सक्ने कामका लागि समेत वह्य संस्था छनौट गरी कार्यक्रम सञ्चालन गराएको देखियो । कार्यालयबाटै श्रोत व्यक्तिको व्यवस्थापन गरी गराउन सकिने कार्यक्रमहरु पनि बाह्य संस्थामार्फत गराउँदा लागत बढ्नुका साथै पालिकाको श्रोत साधनको उच्चतम प्रतिफल प्राप्त हुन नसक्ने देखिएकोले यस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा मितव्ययि हुने गरी गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

गो. भौ. नं.	कार्यक्रम	संस्थाको नाम	भुक्तानी रकम
२६१४।०८२।३।२४	नगर प्रहरिका लागि उद्धार सम्बन्धि सिप बिकास तालिम एक दिने	बाङ्गला पब्लिक सेफ्टी ट्रेनिङ सेन्टर प्रा लि काठमाण्डौं	२९१४२७।
२६६७।०८२।३।२४	तिलोत्तमा स्मारिका प्रकाशन सम्बन्धि कार्य	सिग्नल मिडिया नेटवर्क प्रा लि बुटवल	३८९८५०।
१३०५।०८१।१२।२६	महिला सशक्तिकरण सम्बन्धि एक दिने तालिम	महिला सशक्तिकरण तथा अनुसन्धान केन्द्र, बुटवल	१९३६००।

३८ **प्रशासनिक खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम स्वीकृत भएको वजेट दफा ७३(६) अनुसार प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत वजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारीता कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को चालु खर्च रु.७७,९०,०६,९२८.९५ रहेकोमा तीन आर्थिक वर्ष २०७९।८० देखि २०८१।८२ सम्मको विभिन्न खर्च शीर्षकमा भएको खर्च अवस्था निम्नानुसार रहेको छ।

सि. न	खर्च तर्फ	आर्थिक वर्ष २०७९।८०	आर्थिक वर्ष २०८०।८१	आर्थिक वर्ष २०८१।८२
१	मर्मत खर्च	३००००००	३००००००	४२३३११४
२	ईन्धन खर्च	७४२९४१९	८००००००	९९१९७७६
३	विविध खर्च	६७२७४४१	७९९२८६६	७३१४०४४
४	आर्थिक साहायता	९७५६००	९८५०००	९८६३२०
५	अनुगमन खर्च	५७३५००	७५४०००	६८५०००
६	भ्रमण खर्च	१९९३१४०	१९८९८५५	२४२११२३
७	सेवा परामर्श खर्च	५५६१३३४	६९८७२२८	८७५८४२०
८	कर्मचारी पारीश्रमीक	६०१६८७०३	८१७७९५०९	९४९८३८८९
९	पदाधिकारी पारीश्रमिक	१८५४१०००	१८६३५०००	१८५८००००
१०	बैठक भता	३४२६५००	३२४२५००	३२९८८००
११	प्रोत्साहन खर्च	१४०७३२७	१३४३९९९६	१२२३३८५९
१२	कुल कन्टिजेन्सी खर्च	१८९००००	९५३००००	३५००००
१३	करार कर्मचारीको लागी खर्च रकम	३९१७७८८७	३४९८५८२१	३४७३६९१८

पालिकाले सार्वजनिक खर्चमा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारीता र औचित्य कायम गर्न जारी गरेको कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०८० अनुसार विविध, इन्धन, छपाई तथा सूचना प्रकाशन, मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री लगायतका कार्यालय सञ्चालन खर्चमा मितव्ययी हुने गरी बजेट तथा खर्च व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ।

३९ बढी भुक्तानी

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१९** को निर्णयले रू **१०,४००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४० मापदण्ड भन्दा बढी भुक्तानी

अर्थ मन्त्रालयबाट जारी भएको कार्यसञ्चालन निर्देशिका २०८१ दफा ४३(१५)संग सम्बन्धित अनुसूचि ११ मा सबै प्रकारका तालिम, गोष्ठी, सेमिनार, कार्यशाला सञ्चालन सम्बन्धि खर्चको मापदण्ड सम्बन्धि व्यवस्था गरेको छ। मापदण्डमा सीप विकास तालिममा ७ कार्य दिनसम्मको तालिम कक्षागत रुपमा र सो भन्दा बढीको ३० दिन सम्मको तालिममा प्रति दिन मुख्य प्रशिक्षकलाई ७००। न्यूनतम २ कक्षा लिनु पर्ने तथा सहायक प्रक्षिकले पनि न्यूनतम २ कक्षा लिनुपर्ने गरी प्रति दिन ५००।दर तोकेको छ। त्यस्तै कार्यपत्र वापत प्रति कार्यपत्र ५००। पाउने व्यवस्था छ।सो भन्दा बढी अवधिको तालिमको हकमा आवधिक रुपमा स्रोत व्यक्तिको व्यवस्था गर्नुपर्ने, आवधिक रुपमा स्रोत व्यक्तिको व्यवस्था गर्दा एउटा तालिममा दुई जना (आवश्यकताका आधारमा दुवै मुख्य वा एक जना मुख्य र एक जना सहायक) राख्नु पर्दछ र सीपस्तरका आधारमा स्थानीय प्रचलनसमेतको बिचार गरी उल्लेखित अधिकतम सीमाभित्र तिनको पारिश्रमिक तोक्नु पर्ने उल्लेख छ।नमुना नछौटका आधारमा परीक्षण गर्दा पालिकाबाट सञ्चालन भएका देहाय बमोजिमका सिपमूलक तालिमहरुमा खर्च गर्दा मापदण्डमा व्यवस्था गरेकोभन्दा बढी दरले प्रशिक्षकको पारिश्रमिक भुक्तानी भएको देखिएकोले पाउने आधार प्रमाण पेश गर्नुपर्ने अन्यथा बढी भुक्तानी भएको रकम सम्बन्धितबाट असुल गरी राजश्व दाखिला गर्नुपर्ने रु.

गो. भौ. नं.	तालिमको नाम	श्रोत व्यक्ति	भुक्तानी रकम	भुक्तानी हुनु पर्ने	बढी भुक्तानी रकम
८१५। ०८१। १०।२२	ब्याग बनाउने एडभान्स तालिम १५ दिने	मु.प्र. मिना थापा क्षेत्री	४५०००	१८०००	२७०००
		स.प्र. लक्ष्मी बुढाथोकी	३००००	१५०००	१५०००
८०२। ०८१। १०।१४	हेयर कटिङ तथा नेल एक्सटेन्सन ३० दिने	मु.प्र. बुद्धिमाया वसेल	४५०००	३६०००	९०००
२६४९। ०८२। ३।२४	दलित जनप्रतिनिधिहरुलाई कम्प्युटर प्रबिधि तालिममा प्रशिक्षकलाई प्रति सेसन कार्यपत्र सहित १२००। दिनुपर्नेमा रु२०००। का दरले १९ सेसनको र सहायक प्रशिक्षकलाई पनि ७ दिन सम्मको तालिममा कक्षागत आधारले दिदा मुख्य प्रशिक्षकले दरले भुक्तानी गर्न सकिने अवस्थामा प्रति सेसन १२००। दिन मिल्नेमा १५००। का दरले १९ सेसनको भुक्तानी	मु.प्र.कृष्ण श्रेष्ठ	३८०००	२२८००	१२९२०
		स.प्र.राधा श्रेष्ठ	२८५००	२२८००	४८४५
		जम्मा रु.			६८,७६५।
				असुल गर्नुपर्ने	६८,७६५

४१ **इन्धन तथा मर्मत खर्च**

स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुबिधा सम्बन्धी ऐन, २०७७ को दफा ४ (१) (२) (३) र (४) मा पदाधिकारीहरुको यातायात सुबिधा सम्बन्धी व्यवस्था छ। सो ऐनमा सवारी साधन उपलब्ध गराएको अवस्थामा अनुसूचिमा उल्लेख भए बमोजिमको इन्धन र मोबिल उपलब्ध गराउने उल्लेख छ। त्यस्तै कर्मचारीहरुको हकमा नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको कार्यसञ्चालन निर्देशिका, २०८१ को बुदा नं ४८ मा सवारी साधन तथा इन्धन सुबिधा सम्बन्धि मापदण्डको व्यवस्था गरेको छ। पालिका अन्तर्गत पिकअप भ्यान जिप-६, कार-१, एम्बुलेन्स-१, मिनी ट्रक-१, दमकल-२, ट्र्याक्टर-५, मोटरसाइक-४५ र स्कुटर-११ थान रहेका छन। पालिकाले सवारी साधन मर्मत तथा ईन्धन प्रयोगका सम्बन्धमा निश्चित मापदण्ड तयार गरी लागु गरेको देखिएन। यस वर्ष सवारी साधन मर्मतमा रु.४४,८४,४३७.०० र इन्धनमा रु.१,१९,२५,०२९.०० खर्च गरेको छ। पालिकाले सवारी साधन अनुसार पदाधिकारी तथा कर्मचारीलाई वार्षिक मर्मत र इन्धन खर्चको मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ। साथै मेशिनरी औजार तथा सवारी साधन मर्मत गर्दा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएका म.ले.प. फाराम मर्मत आवेदन तथा आदेश फाराम ४१४, मर्मत सम्पन्न ४१४(क) र मर्मत अभिलेख खाता ४१५ व्यवस्थित रुपमा राखी यस्तो खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्नुपर्दछ ।

४२ **शिक्षक विद्यार्थी अनुपात**

शिक्षा नियमावली, २०५९ नियम ७७ मा सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा विद्यार्थी सामान्यतया उपत्यका तथा तराई, पहाड र हिमाली क्षेत्रमा क्रमशः पचास, पैंतालीस र चालीस हुनु पर्ने र नियम ९२ अनुसार अनुसूची १२ मा उल्लेख भए बमोजिम विद्यालयमा शिक्षक दरबन्दी रहने उल्लेख छ। त्यस्तै नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट २०७६।०५।०४ मा स्वीकृत शिक्षक दरबन्दी (मिलान तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ को बुदा नं. २० अनुसार कार्यविधिमा उल्लेख भएको आधार र तरिका अनुसार हुने गरी जनसांख्यिक संरचना परिवर्तन भएको कारण स्वीकृत मापदण्ड अनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपात थपघट हुन गई दरबन्दी मिलान तथा पुनर्वितरण गर्न आवश्यक देखिएमा आवधिक दरबन्दी मिलान सम्बन्धी व्यवस्था गरेको देखियो। पालिकाबाट प्राप्त सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक दरबन्दी तथा विद्यार्थी संख्याको अनुपात विश्लेषण गर्दा ४२ विद्यालयमा १७०४२ विद्यार्थी अध्ययनरत रहेकोमा दरबन्दी भित्रका शिक्षक संख्या ३७५ र दरबन्दी बाहिरको शिक्षक १९ गरि ३९४ कार्यरत रही समग्रमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:१७ अर्थात १ जना

शिक्षकले १७ जना विद्यार्थीहरुलाई व्यवस्थापन गरेको अवस्था छ। पालिकाका अधिकांश विद्यालयहरुमा विद्यार्थी संख्या तोकिएको मापदण्ड भन्दा कम रहेको देखिएकोमा दरबन्दी मिलान तथा पुनर्वितरण गरेको देखिदैन। शिक्षक विद्यार्थी अनुपात नियमावलीमा तोके अनुसार भए नभएको सम्बन्धमा शिक्षक दरबन्दी (मिलान तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ बमोजिम शिक्षकको समानुपातिक वितरण मार्फत विद्यालयमा दरबन्दी मिलान तथा पुनर्वितरण गरी उचित अनुपात कायम हुनुपर्छ।

पालिका अन्तर्गतका निम्नानुसार ४० वटा सामुदायिक विद्यालय र २ धार्मिक विद्यालयको शिक्षक दरबन्दी तथा पदपूर्ती र विद्यार्थी संख्याको अनुपातको विवरण निम्नानुसार छ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ४२ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

४३ **नीतिगत व्यवस्था कार्यान्वयन**

क. सार्वजनिकरण

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा २७ मा निजी लगानीका विद्यालयले प्रारम्भिक बालविकास शिक्षा देखि बाह्र कक्षासम्मका विद्यार्थी संख्या अनुसार ५०० जनासम्म, ५०० देखि ८०० जनासम्म र ८०० भन्दा बढी विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयले क्रमशः कम्तीमा दश, बाह्र र पन्ध्र प्रतिशत विद्यार्थीलाई निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्न सिट आरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यस्तै शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १५१ मा संस्थागत विद्यालयले गरिब, अपाङ्ग, महिला, दलित र जनजाति विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले ऐन तथा नियमावली अनुसार निशुल्क शिक्षाकालागि संस्थागत विद्यालयहरुले आरक्षण उपलब्ध गराएको विवरण लेखापरीक्षणमा पेश भएको छैन। पालिकाले आफ्नो क्षेत्रका संस्थागत विद्यालयको अनुगमन गरी ऐन तथा नियमावलीको व्यवस्थाको कार्यान्वयन सुनिश्चितता, सोको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्धनको लागि छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थीको नाम, ठेगाना र रकम सार्वजनिकरण गर्नु गराउनु पर्दछ ।

ख. संस्थागत विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ११(ज) मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका सामुदायिक तथा संस्थागत आधारभूत तथा माध्यमिक तहसम्मको विद्यालयको अभिलेख राख्ने, पालिकाको शिक्षा योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन, अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा नियमन गर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले संस्थागत विद्यालयको व्यवस्थापन तथा अनुगमन सम्बन्धमा निश्चित मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वयन गरेको नदेखिएकोले नियमानुसार मापदण्ड तयार गरी अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण प्रभावकारी रुपमा गरी सोको प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्नुपर्दछ।

ग. शिक्षक अभिलेख व्यवस्थापन

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (ज) मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र संचालनमा रहेका सामुदायिक तथा निजी आधारभूत तथा माध्यमिक तह सम्मको विद्यालयको अभिलेख राख्ने, मूल्यांकन तथा नियमन गर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले शिक्षा योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्नपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र संचालित संघीय, प्रदेश अनुदान तथा आन्तरिक स्रोतबाट तलब भत्ता खाने, बैकल्पिक शिक्षा सिकाई केन्द्र, सामुदायिक बालविकास केन्द्र तथा सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकहरुको नियुक्ति, अवकाश, सरुवा, बिदा तथा राजिनामा सम्बन्धी विवरण प्रमाणित गरी अभिलेख राख्नुपर्नेमा सो राखेको छैन। लेखापरीक्षणको क्रममा माग गरिएका मध्ये केहि शिक्षकहरुको अभिलेख प्राप्त भएतापनि सबैको व्यक्तिगत अभिलेख पूर्ण रुपमा राखेको नदेखिएकोले उपरोक्त अनुसारको अभिलेख अद्यावधिक तथा प्रमाणित गरी राख्नुपर्दछ।

घ. शैक्षिक गुणस्तर

सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारको नीति तथा कार्यक्रम, २०७५ अनुसार सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय सरकारको अग्रणी भूमिका हुने व्यवस्था अनुरुप सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार मार्फत नागरिकको छनौटको विद्यालयको रुपमा विकास गरी समाजमा सामुदायिक विद्यालयको ख्याति स्थापित गर्न स्थानिय तहले बाल विकास केन्द्रहरुको पुनर्वितरण तथा सञ्चालनमा सुधार, पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामाग्रीमा समसामयिक सुधार, प्रधानाध्यापकहरुको व्यवस्थापकिय एवम् नेतृत्व क्षमता बढाउने, शिक्षक छनौट प्रकृयामा सुधार गर्ने, शिक्षक तालिम तथा पेसागत विकासलाई सुदृढिकरण गर्ने, शिक्षक प्रशंसा तथा प्रोत्साहनको व्यवस्था गरी उत्प्रेणा अभिवृद्धि गर्ने, शिक्षकको वृत्ति विकास प्रणालीमा

परिवर्तन गर्ने, विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार गर्ने, विद्यालय र नागरिकबीच सुमधुर सम्बन्ध, सहयोग र सहकार्य तथा प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षामा सुधार गर्ने जस्ता कुराहरुलाई समेटी शैक्षिक गुणस्तर मापन मापदण्ड तयार गरी लागु गर्नुपर्नेमा सो सम्बन्धि कार्य गरेको देखिएन। विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार हुने गरी शैक्षिक गुणस्तर मापन मापदण्ड तयार गरी लागु गर्नु पर्दछ।

४४ सिकाई केन्द्र सञ्चालन अनुदान

शिक्षा ऐन, २०२८ को दफा ११((ठ)१) मा नेपाल सरकारले समुदायमा साक्षरता, सीप विकास र निरन्तर सिकाइ समेतको काम गर्न तोकिए बमोजिम सामुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ। शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वियन कार्यविधि, २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं. २.७.१३.११ को (६.७) मा स्थानीय तहले नियमित रुपमा सञ्चालनमा रहेका र तोकिएको मापदण्ड पूरा गरेका सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई एकमुष्ठ रु.३ लाख अनुदान उपलब्ध गराउने, उक्त अनुदान रकमबाट सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको व्यवस्थापन समितिको निर्णयानुसार परिचालकको प्रमाणित हाजिरी अभिलेखका आधारमा मासिक रु.१०,०००.०० का दरले १२ महिनाको पारिश्रमिक र चाडपर्व खर्च र बाँकी अनुदानबाट सामुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन मापदण्ड,२०७८ले उल्लेख गरेबमोजिम वार्षिक क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न सकिने उल्लेख छ । पालिकाले माधवलिया सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई कार्यविधि बमोजिमको एकमुष्ट रु.३ लाख अनुदान दिनु पर्नेमा विभिन्न शिर्षकबाट रु.१४,०२,७५०.०० भुक्तानी भएको देखियो। कार्यविधिले तोकेको भन्दा बढी अनुदान निकासा भएको देखिएकाले संघीय ससर्त अनुदान शिर्षकबाट निकासा हुनुपर्ने रकम रु.३,००,०००.०० र पालिकाको शिर्षकबाट खर्च भएको रकम बाहेक रु.६,०५,७५०.००बढि निकासा भएको देखिएको छ। कार्यविधिमा उल्लेख गरेको भन्दा बढी निकासा भएको रकम स्थानीय सञ्चित कोषबाट समायोजन गरी संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गरेको प्रमाण पेश हुनु पर्दछ।

क्र.सं.	अनुदान प्रकार	भुक्तानी रकम (रु.)
१	बालविकास सहजकर्ता पारिश्रमिक(संघ)	३९२०००.००
२	बालविकास सहजकर्ता पारिश्रमिक(पालिका)	१८२,०००.००
३	परिचालिका पारिश्रमिक(संघ)	१३०,०००.००
४	परिचालिका पारिश्रमिक (पालिका)	६५,०००.००
५	दिवा खाजा (संघ)	१८६,२५०.००
६	डिजिटल सिकाइ सामग्री	२५०००.००
७	मर्मत (पालिका)	२०००००.००
८	कम्प्युटर तालिम ((पालिका)	५००००.००
९	अन्य विविध कार्यक्रम (सशर्त)	१७२,५००.००
	जम्मा	१,४०२,७५०.००

सामुदायिक सिकाई केन्द्रको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७८ को दफा २ख अनुसार सामुदायिक सिकाई केन्द्र स्थापना. सञ्चालन, व्यवस्थापन तथा नियमनका लागि सम्बन्धित स्थानीय तहले निर्देशिका तयार गरी लागु गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले उल्लिखित अनुसार मापदण्ड तयार नगरेकोले सञ्चालनमा रहेका सिकाई केन्द्रमा भएका गतिविधि तथा कार्यक्रम तथा यसमा पालिकाले दिने विभिन्न अनुदान सदुपयोगको यथार्थ चित्रण हुन सकेको देखिदैन। पालिकाले प्रदान गर्ने अनुदानको सहि सदुपयोग तथा अनौपचारिक शिक्षाको प्रभावकारीता हासिल गर्न र पालिकामा सञ्चालन हुने सिकाइ केन्द्र व्यवस्थित गर्न निश्चित मापदण्ड बनाइ लागु गर्नुपर्दछ।

प्रमाण पेश नगरेको	६,०५,७५०

४५ विद्यालयलाई दोहोरो भुक्तानी

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं. २.७.१३.११ को (६.२) अनुसार शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत अनुमति प्राप्त गरी सञ्चालनमा रहेका र हरेक वर्ष विद्यालयस्तरीय शैक्षिक तथ्याङ्क भरेका परम्परागत विद्यालय (गुरुकुल/आश्रम, गुम्बा/बिहार, मदरसा) को विवरण र विद्यार्थी संख्या यकीन गरी पाठ्यपुस्तक, छात्रवृत्ति, सेनिटरी प्याड एवम् दिवा खाजा वापतको रकम सम्बन्धित शिर्षकहरुबाट अनुदान दिने साथै शिक्षक दरबन्दी वा राहत अनुदान कोटा प्राप्त गरेको परम्परागत विद्यालयलाई अन्य सामुदायिक विद्यालय सरह र शिक्षक दरबन्दी/कोटा प्राप्त नगरेका विद्यालयलाई परम्परागत शिक्षण संस्था (सञ्चालन तगा व्यवस्थापन) मापदण्ड, २०७९ बमोजिम तहगत विद्यार्थी सङ्ख्याको आधारमा कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं. २.७.१३.११ को (६.१) मा उल्लेखित अनुसारको तहगत एकमुष्ट रु.१५ लाख अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले शिक्षक दरबन्दी/कोटा प्राप्त नगरेका २ विद्यापिठलाई तहगत एकमुष्ट अनुदान रु.१५ लाखको दरले रु.३० लाख उपलब्ध गराएकोमा शिक्षक तलब भत्ता, शिक्षण अनुदान, विद्यालय व्यवस्थापन तथा सञ्चालन अनुदान, डिजिटल सिकाइ सामग्री र भवन निर्माण तथा सामग्री खरिद शिर्षकमा कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि विपरित श्री दुर्गा बैद्धिक संस्कृत विद्यापिठलाई रु. २०,३२,७७९.०० र श्री दुर्गा संस्कृत वेद वेदाङ्ग विद्यापिठलाई रु.२०,६६,९३४.०० समेत रु. ४०,९९,७१३..०० थप अनुदान भुक्तानी भएको देखियो। कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१।८२ को व्यवस्था भन्दा फरक हुने गरी भएको भुक्तानी सम्बन्धमा कानूनी आधार तथा प्रमाण भएमा सो पेश गर्नु पर्ने अन्यथा असुलउपर गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं	अनुदान शिर्षक	श्री दुर्गा संस्कृत वेद वेदाङ्ग विद्यापिठ (रु.)	श्री दुर्गा बैद्धिक संस्कृत विद्यापिठ १ (रु.)
१	तलब	२१५०००	९०१४५७
२	शिक्षण सिकाइअनुदान	१३२३४९१	७७०९२१
३	डिजिटलसिकाइ सामग्री	५६४९६	८८४०१
४	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	७२०००	७२०००
५	भवननिर्माण तथा सामग्री खरिद	३९९९४७	२०००००
	जम्मा	२०६६९३४	२०३२७७९
६	छात्रवृत्ति	६०००	०
७	दिवाखाजा	३९२७५	६५२२५
८	नगरपालिका तलब	२५३४००	१९५३२५
९	स्थानीयपाठ्यपुस्तक	१९४०१	३८३९६
१०	परम्परागत विद्यालय अनुदान	१५००००००	१५००००००
	कुल जम्मा रु.	**३८८५०१०**	**३८३१७२५**

प्रमाण पेश नगरेको	४०,९९,७१३

४६ **विद्यालयको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन**

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१।८२ मा सम्पूर्ण विद्यालयले गरेको आम्दानी तथा खर्चको समयमै लेखापरीक्षण गराउने र सोको प्रतिवेदनको १ प्रति सम्बन्धित पालिकामा उपलब्ध गराउनु पर्ने व्यवस्था रहेको छ। साथै अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा २८ बमोजिम अनुदानको रकम जुन प्रयोजनको लागि प्राप्त भएको हो सोही प्रयोजनको लागि प्रयोग गर्नुपर्ने र सोहि ऐनको दफा ९(२) बमोजिम सशर्त अनुदानको रकम तोकिएको शर्तको अधिनमा रही खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षणको क्रममा विद्यालयले पेश गरेको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को देहायका विद्यालयको

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन परीक्षण गर्दा विद्यालयको खातामा संघीय सशर्ततर्फको अनुदान रकम मौज्दात रहेको देखिएको छ। आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म पालिकाले उपलव्ध गराएको सशर्त तर्फको अनुदान खर्च नभई बाँकी रहेको सम्बन्धमा एकिन गरी संघीय सञ्चित कोष फिर्ता गरेको प्रमाण पेश गर्नु पर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	प्रयोजन	आर्थिकवर्ष २०८०।८१			विद्यार्थी सँख्या २०८०
			निकासा	खर्च	बढी भुक्तानी	
१	श्री मेदिनी आधारभुतविद्यालय	दिवा खाजा	२१९८८५	१८७५८५	३२३००	६०
२	श्रीदुर्गा बैदिक संस्कृत बिद्यालय	दिवा खाजा	१६२७२५	५५४०५	१०७३२०	२८
३	श्रीनवज्योति शंकरमान श्रेष्ठ आधारभुत विद्यालय	दिवा खाजा	३७६९७५	२७९४५९	९७५१६	९९
	जम्मा		७५९५८५	५२२४४९	२३७१३६	१८७

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **२१९,३१९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	२,३७,१३६

४७ गैरसरकारी संस्थालाई अनुदान

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९९ मा ऐनको दफा ४६ बमोजिम गैर सरकारी संस्थाबाट काम गराउनको लागि त्यस्तो कामको आवश्यकता, किसिम, समयावधि, कामको गुणस्तर, जनशक्ति, कार्य सञ्चालन विधि सहितको कार्यक्षेत्रगत शर्त र लाग्ने कामको लागत अनुमान गरी दश लाख रुपैयाँसम्मको काम गराउनको लागि त्यस्तो काम गर्न उद्देश्य राखी प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको र नियम १८ बमोजिमको मौजुदा सूचीमा समावेश भएका गैर सरकारी संस्थासंग सार्वजनिक खरिद प्रकृयाद्धारा सम्झौता गरि कार्य गर्न सक्ने उल्लेख छ। पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ मा सेतो गुराँस बाल विकास सेवा नामक संस्थालाई संघीय सशर्त मार्फत विभिन्न अनुदान स्वरुप रु.११,०८,३२५.०० रकम निकासा गरेको छ। लेखापरीक्षणको क्रममा गैर सरकारी संस्थालाई संघीय सशर्त मार्फत अनुदान दिन मिल्ने सम्बन्धमा कानूनी आधार तथा प्रमाण भएमा सो पेश गर्नु पर्ने अन्यथा असुल गर्नु पर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	११,०८,३२५

४८ विद्यालयगत अनुदान

आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ मा पालिकाले प्रदान गरेको विद्यालयगत अनुदान देहाय बमोजिम रहेको छ।

विद्यार्थी संख्या सत्यापन

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१।८२ अनुसार अनुदान उपलब्ध गराउदा स्थानीय तहले एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) माप्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षबाट (क्रियाकलाप नं. २.७.११.१ को बुँदा नं. ज) समेत कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गराई शिक्षा अधिकृत (क्रियाकलाप नं. २.४.६.२ को बुँदा नं.१) बाट प्रमाणित गरी सोको आधारमा सामुदायिक विद्यालयहरुलाई अनुदान निकासा दिनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले अनुदान निम्नानुसार निकासा भुक्तानी गर्दा एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली **(IEMIS)** मा प्रविष्ट विद्यार्थी तथ्याङ्कलाई आधार मानेको तर कार्यविधि अनुसार तथ्याङ्कलाई सत्यापन गराएको देखिदैन। पालिकाले विद्यालयगत रुपमा एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सत्यापन गरी प्रमाणित गरी राख्नुपर्दछ।

क्र.सं.	विद्यार्थी संख्या	अनुदानको प्रकार	रकम
१	९०५०	दिवा खाजा	३५३९७७७५
२	१५६००	निःशुल्क पाठ्यपुस्तक	९२९२२२
३	२७४२	प्रति विद्यार्थी इकाई लागतका आधारमा प्रारम्भिक वालविकास/पुर्व प्राथमिक कक्षाका लागि अनुदान (ECD अनुदान रु.५०० का दरले)	१३७१०००
५	५०९४	कक्षा १ – ५ (रु. १५० का दरले)	७६४१००
६	४५४१	कक्षा ६ – ८ (रु. २०० का दरले)	९०८२००
७	३१०३	कक्षा ९– १० (रु. २०० का दरले)	६२०६००
८	२८६२	कक्षा ११– १२ (रु. २५० का दरले)	७१५५००
९	२६१७	गैरआवासीय छात्रवृत्ति	१०५७००१
१०		दृष्टिविहिन तथा श्रवण दृष्टिविहिन विद्यार्थीका लागि व्यवस्थापन	९४९०००
११		विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	९३००००
१२		विद्यालय सुधार योजना वि.व्य.स. क्षमता विकासका लागि अर्न्तक्रिया, अभिभावक शिक्षा तथा अतिरिक्त संचालन एकमुष्ठ अनुदान	७३५०००
१३		सामाजिक परिक्षण आर्थिक लेखा परीक्षण, विद्यार्थी परिचयपत्र व्यवस्थापन, बुलेटिन प्रकाशन लगायतका लागि एकमुष्ठ अनुदान	५२५०००
१४		इन्टरनेट व्यवस्थापन अनुदान	५०४०००

४९ **पुस्तकालय व्यवस्थापन अनुदान**

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं. २.७.१३.१३ (९.४) को विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान अनुसार स्थानीय तहले विद्यालयमा पुस्तकालय, प्रयोगशाला तथा ICT पूर्वाधारको अवस्थाको सुची तयार गरी सो सूची मध्येबाट सबै माध्यमिक तहले यस प्रकारको एक पटक अनुदान प्राप्त गरी सकेको सुनिश्चित गरी उच्च विद्यार्थी संख्या भएको अनुमतिले जेष्टता क्रममा आधारभूत तह कक्षा १-८ सञ्चालित विद्यालयलाई अनुदान उपलब्ध गराउने गरी विद्यालयबाट प्रस्ताव माग गरी विद्यालयको प्रस्ताव मुल्याङ्कन गरी स्वीकृत कोटा बमोजिमका विद्यालय छनौट गरी छनौट भएका विद्यालयलाई प्रति विद्यालय एकमुष्ठ ६ लाख ५० हजारका दरले अनुदान दिने व्यवस्था रहेको छ। साथै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९५ मा कार्यालय प्रमुखले आफ्नो कार्यालयमा खरिद गरी वा अन्य कुनै प्रकारबाट प्राप्त भएको जिन्सी मालसामानको विवरण मुल्य खुलाई सात दिनभित्र जिन्सी किताबमा दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा विद्यालयहरुबाट प्राप्त निवेदनका आधारमा श्री जनता माध्यमिक विद्यालय तिलोत्तमा-१३, श्री बालकल्याण आधारभूत विद्यालय, तिलोत्तमा-१७, श्री बालविकास आधारभूत विद्यालय, तिलोत्तमा-१७ र श्री गणेश आधारभूत विद्यालय, तिलोत्तमा-११ लाई छनौट गरी प्रति विद्यालय रु.६,५०,०००।०० का दरले बजेट विनियोजन गरी एकमुष्ठ रु.२६,००,०००।०० को बजेट कायम गरी विद्यालयमा कम्प्युटर ल्याब निर्माणका लागि आवश्यक स्पेसिफिकेशन सहित रु.२५,९९,६७१।२२ को लागत अनुमान तयार गरी कोटेशन आह्वान गरी न्युन कबोल आपूर्तिकर्ता श्री अल नेपाल सेल्स एण्ड सर्भिस प्रा.लि. संग रु.२३,७१,९८३।०० मा सम्झौता गरी उल्लेखित चार विद्यालमा कम्प्युटर ल्याब निर्माण कार्य सम्पन्न गरी गो.भौ.नं. ३९१।२०८२।०३।२३ बाट रु.२३,७१,९८३।०० भुक्तानी गरेको छ। आपूर्तिकर्ताले कार्य सम्पन्न गरी भुक्तानी लिइसकेको अवस्थामा समेत विद्यालयले प्राप्त जिन्सीसामानको जिन्सी दाखिला भएको कागजात पेश भएको देखिदैन । पालिकाले विद्यालयमा निर्मित कम्प्युटर ल्याब र प्राप्त मालसमानको जिन्सी दाखिला गरेको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।

५० दिवा खाजा

पालिकामा ४० सामुदायिक विद्यालय, २ धार्मिक विद्यालय, ५ सिकाई केन्द्र रहेको र पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ का लागि दिवा खाजा (बालविकासदेखि कक्षा ५) सम्मका विद्यार्थीका लागि संघिय सशर्तबाट प्रति विद्यार्थी रु.१५.०० र पालिकाबाट रु.१०.०० थप गरी प्रति विद्यार्थी रु.२५.०० का दरले र पालिकाले कक्षा ६ मा समेत अध्ययनरत विद्यार्थीका लागि रु.२५.०० का दरले दिवाखाजा वापत त्रैमासिक रुपमा निकासा गरेको छ। दिवा खाजा भुक्तानी सम्बन्धमा देखिएका थप बेहोरा निम्नानुसार रहेका छन।

त्रैमासिक	पालिका	संघ	कुल रकम (रु.)
पहिलो	५२३९३०५	५३६३५९५	१०६०२९००
दोस्रो	३८९२२६०	३८६८६४०	७७६०९००
तेस्रो	५००१९१५	४८३१०१०	९८३२९२५
चौथो	३५६४५१०	३६३६५४०	७२०१०५०
जम्मा	**१७६९७९९०**	**१७६९९७८५**	**३५३९७७७५**

- कार्यक्रम कार्यान्वियन कार्यविधि, २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं. २.७.११.१ को बुँदा नं. (च) अनुसार गुणस्तरीय खाजाको व्यवस्थापनका लागि संघीय सरकारबाट सशर्त अनुदानका रुपमा वित्तीय हस्तान्तरित रकम अपर्याप्त भएमा स्थानीय तहबाट थप स्रोतको व्यवस्थापन गर्न एवम् विद्यालयका अभिभावक/गैरसरकारी संघसँस्थासँग वा अन्य निकायसँग लागत साझेदारी गर्न सकिने र साझैदारी गर्दा स्थानीय तहले विकास गरेको कार्यविधि र साझेदारी भएको कार्यक्रमको जानकारी शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइलाई गराउने उल्लेख छ। पालिकाले दिवा खाजाको लागि विद्यालयका अभिभावक/गैरसरकारी संघसंस्थासँग वा अन्य निकायसँग लागत साझेदारी नगरेको तर बालविकासदेखी कक्षा ५ सम्म प्रति विद्यार्थी रु.१० थप र कक्षा ६ का लागि प्रति विद्यार्थी रु.२५ का दरले पालिकाको आन्तरिक स्रोतबाट अनुदान भुक्तानी गरेको छ। पालिकाले अभिभावक समेतको सहभागिता रहने गरी दिवा खाजा कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा सञ्चालन गर्न र सोको प्रभावकारीता सुनिश्चितता गर्न तोकिए बमोजिमको कार्यविधि तयार गरी लागु गर्नु पर्दछ।
- कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं. २.७.११.१ (छ) अनुसार दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान शिर्षकमा संघीय सरकारबाट सशर्त अनुदानका रुपमा वित्तीय हस्तान्तरण गर्दा राष्ट्रियस्तरमा देखिने अनुपस्थिति दर, विद्यालय छाड्ने दर लगायतलाई आधार मानी औसतरुपमा प्रति विद्यार्थी वार्षिक रुपमा १८० दिनका लागि प्रति विद्यार्थी रु.१५.०० दरले उपलब्ध भएसम्म स्थानीय उत्पादन समेतमा आधारित दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि सामुदायिक विद्यालयका प्रारम्भिक बालविकासदेखि कक्षा ५ सम्मका सबै विद्यालयका लागि बजेट हिसाब भएको उल्लेख छ। आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा पालिकाले निम्न विद्यालयलाई प्राप्त भएको १८० दिनको बजेट भन्दा ३२ दिनसम्म बढी दिनको लागि संघिय सशर्तबाट रु.१५.०० दरले रु.१०३४८६५.००निकासा अनुदान उपलब्ध गराएको देखियो। कार्यविधिमा उल्लेख भन्दा बढी अवधिको लागि दिवा खाजा निकासा गरिएकाले नियमसंगत नदेखिएको रु.

क्र.सं.	विधालयको नाम	विद्यालय सञ्चालन दिन	औषत १८० भन्दा बढी दिन	इमिस अनुसार विधार्थी सङ्ख्या	जम्मा निकासा रकम	बढी निकासा रकम
१.	श्री गौतम बुद्ध माध्यमिक विद्यालय	२०८	२८	१२७	५२५३३२	५३३४०
२.	श्री जनता माध्यमिक विद्यालय, मोहनाजोत, तिलोत्तमा १२	१८८	८	२७६	१०४१०२५	३३१२०
३.	श्री शिवपुर माध्यमिक विद्यालय	२००	२०	३२८	१२७६५५०	९८४००
४.	श्री जनता माध्यमिक विद्यालय, तिलोत्तमा १३, तिनधुरे	१९०	१०	१५०	५९०७००	२२५००
५.	श्री सेमरा बजार माध्यमिक विद्यालय	२००	२०	१५४	५८७१००	४६२००
६.	श्री जनहित मा. वि. मैनहवा	१८६	६	४५६	१९३६८५०	४१०४०
७.	श्री जन ज्योति मा. वि. डिङगरनगर	१८४	४	३६३	१८६२१००	२१७८०
८.	श्री शंकरनगर दुर्गादित्त मा. वि.	१९३	१३	३६६	१५९२०७५	७१३७०
९.	श्री गिर्वाण सरस्वती सस्कृत विद्यालय	१९८	१८	१११	५२५३२५	२९९७०
१०.	श्री ज्योति आधारभुत विद्यालय	१८८	८	१३८	५७९०००	१६५६०
११.	श्री हाम्रो सगरमाथा आधारभुत विद्यालय	१९१	११	१६८	५८६८२५	२७७२०
१२.	श्री दुर्गा माध्यमिक विद्यालय	२०७	२७	१६०	६८४४५०	६४८००
१३.	श्री गौतम बुद्ध आदर्श शिशु सदन	२०७	२७	११३	४१४०५०	४५७६५
१४.	श्री मेदिनी आधारभुतविद्यालय	१९०	१०	६५	१९३६२५	९७५०
१५.	श्री भुल्के मा. वि.	१९४	१४	१६०	६८४६००	३३६००
१६.	श्री नमुना महिला विद्यालय	२०२	२२	५८	२४११००	१९१४०
१७.	श्री वरवलिया मा. वि.	१८९	९	१०२	४३३६५०	१३७७०
१८.	श्री नवज्योति शंकरमान आ.वि	१९१	११	८५	३३३०२५	१४०२५
१९.	श्री कोटईमाई मिशुजु प्रा. वि.	१९२	१२	१५०	४८४०२५	२७०००
२०.	श्री कोटीया माई प्रथमिक विद्यालय	१९८	१८	४४	१३२८००	११८८०
२१.	श्री मधवलिया मा. वि.	२११	३१	१२३	४३५२७५	५७१९५
२२.	श्री वभनी भु.पु. सैनक प्रा. वि.	१९२	१२	१२१	४०३७५०	२१७८०
२३.	श्री गणेश आधारभुत विद्यालय	१९७	१७	८४	४०८६५०	२१४२०

२४.	श्री सत्य लक्ष्मी आधारभुत विद्यालय	१९०	१०	८९	२६७५००	१३३५०
२५.	श्री सरस्वती आधारभुत विद्यालय, तुकतुकिया	१९७	१७	१०५	४३५२७५	२६७७५
२६.	श्री पश्चिम पहुनी मा. वि.	१९१	११	२४६	१०२८१७५	४०५९०
२७.	श्री बोहिया आधारभुत विद्यालय	२१२	३२	७९	२३४९००	३७९२०
२८.	श्री प्रभात आधारभुत विद्यालय	१९३	१३	१७९	७७८६००	३४९०५
२९.	श्री विश्व शान्ती सामुदायिक आ. वि	२०२	२२	२४०	१००४६५०	७९२००
	जम्मा					१०३४८६५

अनियमित भएको	१०,३४,८६५

५१ नमुना विद्यालयलाई बढी भुक्तानी

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१।०८२ को क्रियाकलाप नं. २.७.१३.१३ (९.५) विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान अनुसार नमुना विद्यालयको रुपमा छनोट भई शैक्षिक सत्र २०८० सम्म विज्ञान विषय बाहेक विषय सञ्चालित नमुना विद्यालयमा १००० सम्म विद्यार्थी भए प्रति विद्यार्थी १० लाख, १००१ देखि २५०० सम्म विद्यार्थी भए प्रति विद्यालय १५ लाख अनुदान यस शिर्षकबाट उपलब्ध गराउने उल्लेख छ। पालिकाले यस शिर्षकबाट श्री पशुपति माध्यमिक विद्यालयलाई रु.१५,००,०००।०० विनियोजन गरेकोमा विद्यालयले विभिन्न प्रयोजनका लागि खर्च गरी बिल भरपाई पेश गर्दा रु.१४,८१,२०५।३२ बराबरको बिल भरपाई पेश गरेको तर कार्यालयले रु.१४,९९,९९०।०० भुक्तानी गरेको देखिएकोले बिल भरपाई भन्दा बढी भुक्तानी भएको रकम रु.१८,७८५।०० असुल गरी संघीय राजश्व दाखिला गर्नु पर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	१८,७८५

५२ क्याम्पसलाई व्यवस्थापन अनुदान

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११(ज) मा आधारभुत र माध्यमिक शिक्षासँग सम्बन्धित विषय मात्र स्थानीय तहको अधिकारक्षेत्र भित्र पर्ने व्यवस्था छ। साथै शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१।८२, अनुसार स्थानीय तहबाट हुने शैक्षिक क्रियाकलाप अन्तर्गत माध्यामिक विद्यालय तहसम्म तलव भत्ता तथा विद्यालय गतिविधिसँग सम्वन्धित क्रियाकलापमा खर्च गर्न सकिने व्यवस्था छ। पालिकाले उल्लेखित अधिकार क्षेत्रभित्रमात्र बजेट व्यवस्था र कार्यान्वयन गर्नु पर्नेमा आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को बजेटमा निम्न तिन क्याम्पसहरुलाई रु. ५ लाखका दरले रु.१५,००,०००.०० अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरी भुक्तानी गरेको अवस्था रहेको छ। पालिकाको कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिर अनुदान खर्च लेखेको अनियमित देखिएको रु.

क्र.स	शैक्षिक संस्थाको नाम	अनुदान किसिम तथा स्रोत	विवरण	अनुदान रकम रु	अनुदान रकम रु
१	शंकरनगर दुर्गादक्त क्याम्पसतिलोत्तमा	आन्तरिक स्रोत	व्यवस्थापन खर्च	५०००००	५०००००
२	पशुपति कलेज तिलोत्तमा	आन्तरिक स्रोत	व्यवस्थापन खर्च	५०००००	५०००००
३	राममणि क्याम्पस तिलोत्तमा	आन्तरिक स्रोत	व्यवस्थापन खर्च	५०००००	५०००००
	जम्मा			**१५०००००**	**१५०००००**

अनियमित भएको	१५,००,०००

५३ शिक्षण सहयोग अनुदान

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं. २.७.१३.४० मा माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा शिक्षण सिकाइ अनुदान व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७ तथा दरबन्दी मिलानको प्रतिवेदन अनुरुप

सामुदायिक विद्यालयको आधारभूत तह (९-१०) मा राहत अनुदान गणित, अंग्रेजी र विज्ञान विषय शिक्षक व्यवस्थापनका लागि स्वीकृत बजेटको परिधिभित्र रही शून्य दरबन्दी/ राहत अनुदान कोटा भएका विद्यालयलाई न्यूनतम ३ ओटा, १ दरबन्दी/राहत अनुदान भएकालाई २ ओटा र २ दरबन्दी/राहतअनुदान कोटा भएकालाई १ ओटा अनुदान उपलब्ध गराउन सकिने व्यवस्था रहेको छ। पालिका अन्तर्गत शुन्य दरबन्दी रहेको मधवालिया माध्यामिक विद्यालयमा नियुक्त गरेको ३ अनुदान शिक्षक मध्ये २ जना ममता चौधरी र समिक्षा राना दुवै अङ्ग्रेजी विषयको लागि र श्री दुर्गा माध्यामिक विद्यालयमा ३ अनुदान शिक्षकमध्ये २ शिक्षक विष्णु पौडेल र सुशिला काफ्ले विज्ञान विषयका शिक्षकका रुपमा नियुक्त गरेको देखियो। कार्यक्रम कार्यान्वियन कार्यविधि भन्दा फरक हुने गरी एउटै विषयमा २/२ शिक्षक नियुक्त गरी वार्षिक तलब भत्तामा रु.११,५५,९१४.०० निकासा उपलब्ध गराएको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	शिक्षक दरबन्दी	शिक्षक नाम	नियुक्ति मिति	विषय
१	श्री मधवलिया माध्यमिक विद्यालय	मा वि - ०	ममता चौधरी	२०८०।२।५	अग्रेजी
			समिक्षा राना	२०८१।८।७	अग्रेजी
२	श्री दुर्गा माध्यमिक विद्यालय, तिलोत्तमा १४	मा वि - ०	विष्णु पौडेल	२०७९।१२।७	विज्ञान
			सुशिला काफ्ले	२०८१।५।१७	विज्ञान

अनियमित भएको	११,५५,९१४

५४ **न्यून विद्यार्थी भएका विद्यालय**

पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार निम्नलिखित विद्यालयहरुमा आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को वार्षिक खर्च र प्रति विद्यार्थी लागत अनुपात निम्नानुसार रहेको छ।

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वार्षिक खर्च रकम (रु.)	कार्यरत शिक्षक	विद्यार्थी संख्या	प्रति विद्यार्थी लागत
१.	ज्योतीआ.वि.	७३,२८,५५९	९	११०	६६६२३
२.	बालकल्याणआ.वि.	५६,३५,२७४	६	११८	४७७५७
३.	उमाआ.वि.	५४,४१,६५३	८	१५७	३४६६०
४.	गणेशआ.वि.	५८,९९,७००	५	८८	६७०४२
५.	बालविकासआ.वि.	५४,४२,६३२	५	१०६	५१३४६
६.	प्रभातआ.वि.	८३,०९,८६०.२०	८	१८२	४५६५९
७.	सरस्वतीआ.वि. तिलोत्तमा - १४	५५,५६,८०५	५	१४९	३७२९४
८.	विश्वशान्तिसामुदायिक आ.वि.	५८,२३,६९५	४	१८६	३१३१०
९.	नवज्योतीशंकरनगर श्रेष्ठ आ.वि.	३३,४७,७६४	३	५८	५७७२०
१०.	कोटईमाईमिशुजु आ.वि.	३४,०२,१६३	४	७०	४८६०२
११.	सिद्धार्थआ.वि.	३३,३६,५०३	४	९७	३४३९७
१२.	सत्यलक्ष्मी आ.वि.	२६,७८,३३७	३	५९	४५३९६
१३.	सरस्वतीआ.वि. तिलोत्तमा १२	३२,२६,२२२	३	५५	५८६५९
१४.	बभनीभुपु सैनिक आ.वि.	३१,५७,६१८	३	६५	४८५७९
१५.	गौतमबुद्धआर्दश शिशु सदन आ.वि.	३१,७८,३३७	३	७८	४०७४८
१६.	मेदिनीआ.वि.	३६,८७,२१७	४	४१	८९९३२
१७.	बोहियाआ.वि.	२३,९३,७३१	३	५६	४२७४५
१८.	हाम्रोसगरमाथा आ.वि.	३७,४६,७२१	३	९६	३९०२८
१९.	नमुनामहिला आ.वि.	२०,३१,४१९	२	५४	३७६१९
२०.	सेमरीआ.वि.	२२,०४,६३७	२	४५	४८९९२
२१.	कोटियामाईआ.वि.	१९,८६,८४४	२	९	२२०७६०
	जम्मा	८७८१५६९१			५६८९८

शिक्षा नियमावली,२०५९ को नियम ७७ अनुसार सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा विद्यार्थी संख्या उपत्यका तथा तराई, पहाड र हिमाली क्षेत्रमा क्रमशः पचास, पैतालीस र चालीस हुनु पर्ने र अनुसुची १२ बमोजिम शिक्षक विद्यार्थी अनुपात अनुसार शिक्षक दरवन्दी कायम हुनुपर्ने र सो अनुसार नभएमा दुई वा दुई भन्दा बढी विद्यालयका व्यवस्थापन समितिले एउटै विद्यालयको रुपमा सञ्चालन गर्न संयुक्त निवेदन दिएको र अनुसूची ३ बमोजिमको पूर्वाधार कायम रहेको अवस्थामा दुई वा दुईभन्दा बढी विद्यालयलाई गाभी एउटा विद्यालय कायम गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ। साथै सार्वजनिक विद्यालय समायोजन एवम् एकीकरण कार्यक्रम कार्यान्वियन कार्यविधि, २०७७ को दफा ५ विद्यालय आवतजावत गर्न लाग्ने समय, विद्यार्थी संख्या, जनसंख्या, विद्यालयको स्तर वृद्धि, माध्यमिक तहमा ठूला विद्यालय सञ्चालन गर्न र आवासिय विद्यालय संचालन जस्ता आधारमा र कार्यविधिको दफा ६ अनुसारको समायोजन एवम् एकीकरण भएको विद्यालयका आधारभूत पूर्वाधार सम्बन्धी व्यवस्था भएमा विद्यालय समायोजन तथा एकीकरण गर्न सकिने

व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले यस आर्थिक वर्ष उल्लेखित आधारभूत विद्यालयहरुमा शिक्षक र विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन वापत वार्षिक अनुदान रु.८,७८,१५,६९१.०० निकासा गरेको र एक जना विद्यार्थीको लागि वार्षिक औषतमा रु.५६,८९८.०० सम्म खर्च भएको देखिन्छ। पालिकाको मातहतमा रहेका उल्लिखित २१ विद्यालयमा ८९ जना शिक्षक र प्रतिविद्यालय ९ देखि १८६ जनासम्म रही कुल १८७९ विद्यार्थी रहेको र विद्यालयगत रुपमा विद्यार्थीसँख्या घट्दो अवस्थामा रहेको देखिन्छ। नियमावली तथा कार्यविधिको व्यवस्था अनुसार लगानीको उचित प्रतिफल सहित शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि हुने गरी शिक्षक दरबन्दी समेत मिलान गरेर सम्बन्धित विद्यालयका विद्यार्थीहरुलाई सोहि वडामा सञ्चालनमा रहेका आधारभूत तथा माध्यमिक विद्यालयमा समायोजन गरी विद्यालय व्यवस्थापन हुनु पर्दछ।

५५ **दरवन्दी भन्दा बढी काज कर्मचारी**

कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ को दफा ९(१) मा कर्मचारी समायोजन गर्दा समेत प्रदेश वा स्थानीय तहको सेवामा स्वीकृत भएको दरवन्दी पुर्ति हुन नसकी रिक्त रहेको अवस्थामा मात्र पुल दरवन्दी कायमा भएका सम्वन्धित सेवा समुहका कर्मचारी मध्येबाट निज वहाल रहेको पदसँग मिल्दोजुल्दो तहको कर्मचारीलाई काजमा खटाउन सकिने व्यवस्था छ। पालिकामा स्वास्थ्य सेवाको लागि स्वीकृत दरवन्दी अनुसार जनशक्तिको पदपुर्ति रहेको अवस्थामा काज फिर्ता नगरी दरवन्दी भन्दा संघीय निजामती सेवाका १६ कर्मचारीलाई काजमा राखि वार्षिक रु.१२८७९७३३.०० तलव भत्तामा संघिय सशर्त अनुदानबाट खर्च भुक्तानी गरेको देखियो। स्वीकृत दरवन्दी भन्दा बढी कर्मचारी काजमा राखी खर्च लेखेको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	१,२८,७९,७३३

५६ **औषधि खरिद**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८(२) अनुसार खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा टुक्रा पारी खरिद गर्न नहुने र औषधिजन्य मालसामान, एक्सरे, इसिजी, रोगको निदान तथा उपचारको लागि प्रयोग हुने स्वास्थ्य सम्बन्धी उपकरण खरिद गर्दा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५(१क) अनुसार २५ लाख रुपैयाँसम्म सोझै खरिद, नियम ८४(१क) अनुसार पचास लाख रुपैयाँसम्म सिलवन्दी दरभाउपत्र र सो भन्दा वढी भएमा नियम ३१ अनुसार बोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्न सकिने उल्लेख छ। त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ३ अनुसार खरिदको आवश्यकता, विवरण, परिमाण र क्षेत्र, खरिद योजना, लागत अनुमान, खरिद प्रकृया लगायत बेहोरा सहित खरिद कारबाहीको तयारी गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले औषधि खरिद गर्दा वर्षभर आवश्यक हुने औषधिको परिमाण निर्धारण गरी लागत अनुमान र खरिद प्रकृया तय नगरी निम्नानुसार रु.४१ लाख ३९ हजार बजेटबाट रु.३४,५८,२१३.०० मध्ये सुरु सम्झौताबाट रु.२४,६४,१९३.०० र समय अभाव उल्लेख गरी पुनः साविक सम्झौताबाट रु.९,९४,०२०.०० को औषधि एवान फर्माबाट खरिद गरेको देखियो। पालिकाले ऐन तथा नियमको व्यवस्था अनुसार वार्षिक खरिदको आवश्यकता पहिचान गरी सार्वजनिक खरिद कानुनले तोकेको सीमा अनुसार खरिद प्रकृयालाई प्रतिस्पर्धी र पारदर्शी हुने गरी खरिद योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	आपूर्तिकर्ता	बजेट रु.	लागत अनुमान र सम्झौता	खर्च रु.	खरिद प्रकृया
१	एवान फर्मा (३०५५१५६३४) ४८ प्रकारका औषधि – नगरपालिका	२५०००००	रु.४०३७०७० रु. २४६६३००	२४६४१९३	बोलपत्र
२	एवान फर्मा (३०५५१५६३४) ३९ प्रकारका औषधि- संघीय सशर्त	१६३९०००		९९४०२०	सुरु सम्झौता अनुसार थप खरिद
	जम्मा			३४५८२१३	

५७ **सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण**

सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्तामा संघीय सरकारबाट रु.४५,३३,७०,९०८.०० अनुदान प्राप्त गरी बैंक मार्फत वितरण गरेको छ। सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण सम्बन्धमा देखिएका बेहोरा निम्नानुसार रहेका छनः

५७.१ निरीक्षण तथा अनुगमन

सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को परिच्छेत्र २ मा लाभग्राहीको नाम दर्ता तथा नवीकरण, परिच्छेद ३ मा लाभग्राहीको अभिलेख, परिच्छेद ४ मा भत्ता रकमको भुक्तानी तथा परीक्षण र परिच्छेद ६ मा अनुगमन तथा निरीक्षण र प्रतिवेदन गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा त्रैमासिक रुपमा वितरण गरेको सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्नेको विवरण र खर्च अवस्था निम्नानुसार रहेको छ। कार्यविधिको दफा २७ अनुसार पालिका अध्यक्ष वा स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले भत्ता वितरण कार्यप्रकृयाको निरीक्षण तथा अनुगमन गरी लाभग्राहीले सहज रुपमा प्राप्त गरेको र खर्चको सुनिश्चितता गर्नु पर्दछ।

विवरण	**संख्या**	**रकम रु**
प्रथम त्रैमासिक	१०८९०	११०३८४५५८
प्रथम त्रैमासिक	१११७१	११२९३३६२८
प्रथम त्रैमासिक	११३११	११४५२५८७०
प्रथम त्रैमासिक	११४४९	११६१७०२७५
जम्मा	**४४८२१**	**४५,४०,१४,३३१**

५७.२ लगतकट्टा भएका नाममा भुक्तानी

सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को परिच्छेद ३ को दफा ११ को उपदफा (१) बमोजिम सम्बन्धित स्थानिय तहको अभिलेखबाट हटाउन पर्ने लाभग्राहीको नाम कार्यालय प्रमुखबाट निर्णय गराई प्रणालीबाट लगत कट्टा गरी स्थानिय तहको मूल अभिलेखमा समेत जनाउनुपर्ने उल्लेख गरिएको छ। उपदफा (२) मा कुनै लाभग्राहीको मृत्यु भएमा प्रचलित कानून बमोजिमका सूचकले सम्बन्धित स्थानिय तहको वडा कार्यालयमा त्यस्तो घटना दर्ता गराउनुपर्दछ। यसरी घटना दर्ता गर्दा लाभग्राही विवरण समेत अद्यावधिक गरी लगत कट्टा गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले मृत्यु भएका निम्न व्यक्तिको सामाजिक सुरक्षा भत्ता लगत कट्टा भएको अवस्थामा समेत बैंक मार्फत भुक्तानी भएकोले उक्त रकम फिर्ता भएको प्रमाण पेश गर्नु पर्ने अन्यथा असुल गर्नु पर्ने रु.

क्र स	लाभग्राहीको नाम	भत्ताको किसिम	परिचय नं	लगत कट्टा मिति	भुक्तानी भएको रकम	भुक्तानी हुनु पर्ने रकम	बढी भुक्तानी रु.
१	झविकला पाण्डे	जेष्ठ नागरिक एकल महिला	२०१५०५२७००६९३	२०८२।३।१६	१२०००	१०६७०	१३३०
२	यम कुमारी पाण्डेय	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०१०११०२०४८२३	२०८१।७।११	१२०००	१४६०	१०५४०
३	मञ्जुकला थापा	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९९८०५१००५३०८	२०८२।३।११	१२०००	९२७०	२७३०
४	सावित्री देवी थापा	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९९८०३१७००७०५	२०८१।५।३०	१२०००	७९००	४१००
५	देव कुमारी खनाल	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००९०४०१०९६९५	२०८१।९।१४	१२०००	९८७२	२१२८
६	हुमाकान्त उपाध्य	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९९८०३२०००९०७	२०८१।६।४	१२०००	८५४०	३४६०
७	टिका कुमारी सारु	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९९००२०४०१४७८	२०८१।१२।१४	१२०००	९८७०	२१३०
८	प्रेमध्वज शाही	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००३०८२३००२३९	२०८१।१०।२०	२४०००	२६६०	२१३४०
९	शिब कुमार उपाध्याय	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००८१२११०१३९९	२०८१।९।१३	३६०००	९७३९	२६२६१
१०	अन बहादुर पुन	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००९०५२२००९०३	२०८१।१०।१४	१२०००	१८६२	१०१३८
११	बोद राज भण्डारी	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००३१२२४०२०४५	२०८१।१२।३०	१२०००	०	१२०००
१२	तुलस ब खत्री क्षेत्री	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००५०२२१०१६३५	२०८१।२।२८	१२०००	७७३०	४२७०
१३	थोपलीमाया २विरकट्टा	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०१२०४०२००७१	२०८१।३।१८	१२०००		१५९६
१४	चन्द्र कला खराल	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०११०७२२००१४५	२०८१।९।२६	१२०००	११६००	४००
१५	राम प्रसाद शर्मा लम्साल	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००९०५१७०२३०५	२०८१।९।२६	१२०००	१२००	१०८००
१६	उमाकान्त खराल	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०११०३१४०२३५२	२०८१।८।०२	२४०००	४०४७	१९९२४
१७	नेत्र देवी पाण्डे	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९९९०१०५०५१३१	२०८१।१२।२३	१२०००	११०७०	९३१
१७	चन्द्र कला भण्डारी	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९९५१२०७०००६७	२०८१।८।१५	२४०००	६०००	१८०००
१८	पुर्णकला बस्याल	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००१०१०१२२०१४	२०८१।८।१७	३६०००	१०२७१	२५७२९

१९	हेमराज पाण्डे	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००३१२३१०२८६७	२०८१।२। २१	१२०००	६८००	५२००
२०	गोमता पाठक	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९९६१२२५०१५५२	२०८१।११। ४	२४०००	८५४२	१५४५८
२१	रन व बुढाथोकी	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९९०६२०००४६५	२०८१।६।५	१२०००	८६७५	३३२५
२२	भुना कुमारी पाठक	अन्य जेष्ठ २३नागरिक भत्ता	१९९२१२३०७५४५६	२०८१।१। २६	१२०००	९६००	२४००
२३	रुक्मिणी थारु	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००३०८१००४६९१	२०८१।११। ४	१२०००	११४६८	५३२
२४	जेठी दमिनी	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००७०८०२००३९३	२०८२।२।३	१२०००	१०४००	१६००
२५	सावित्रा श्रेष्ठ	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००४०१०१११९६१	२०८१।६। १५	१२०००	८०००	२०००
२६	मुक्तीनाथ भण्डारी	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००८०८१३०२६८४	२०८१।११। ४	२४०००	८०००	१६०००
२७	श्रीमती टुकीसरा चौहान मगर	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०१००८१२०३०११०७	२०८१।११। १९	१२०००	५४७३	६५२७
२८	चुरामणी पाण्डे	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९९८०११५०३०३८	२०८२।२। २०	१२०००	६४७०	५५३०
२९	तारा प्रसाद अधिकारी	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००७०८०८००९५९	२०८१।१२। ५	१२०००	४२६५	७७३५
३०	वलिराम पल्ली	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०११०३१५०७०५१	२०८१।६। १२	१२०००	९६००	२४००
३१	उमापति काफ्ले	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००००११३०१६५२	२०८१।६। २६	१२०००	११४६८	५३२
३२	थानेश्वर मल्ल	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००७०३११००३८४	२०८१।९। १९	१२०००	१०५३४	१४६६
३३	गोविन्द बहादुर मल्ल	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०११०४२३०१३१२	२०८१।१०। १२	१२०००	१५९६	१०४०४
३४	केश ब थापा	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०१००७०५०३५८३	२०८२।३। २०	१२०००	१०६७०	१३३०
३५	गंगाधर पाण्डे	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९८७०२१५००८९४	२०८२।२।२	१२०००	४२७६	७७२४
३६	टोपली सारु मागर भन्ने टोकली थापा	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००८१०१४०४०८६	२०८१।१०। ४	१२०००	५३२	११४६८
३७	राजेन्द्र सोती मगर	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००४१०२७००७९६	२०८१।९। २४	१२०००	११२०२	७९८
३७	बाल कुमारी पाण्डे	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९९८१०१००१४७१	२०८१।७।८	१२०००	१०६४	१०९३६
३८	चन्द्र प्रशाद सुवेदी	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९८७०३०६००१७२	२०८२।१। २३	१२०००	३०५९	८९४१

३९	राम कुमारी घोताने बि क	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०१४०२१०००८९७	२०८१।११।२१	१२०००	८५४२	३४५८
४०	भंगीया कवर जोगी	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९९४०१०२०१७६५	२०८१।२।२३	१२०००	७०६९	४९३१
४१	डुठे थारु	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००६१२०८०३३८७	२०८१।६।२७	१२०००	११६००	४००
४२	गंगादेवी पुन	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००००६१५०२२१५	२०८१।६।१६	१२०००	१०१३०	१८६२
४३	नैनाकला ध म	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००९०८१००१३३३	२०८२।३।६	१२०००	८८०८	३१९२
४४	लालदेही चमार	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००५०११९००४०१	२०८१।९।१७	१२०००	१०२७१	१७२९
४५	छन्नुराम महतो	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००३१२३१६८५६१	२०८२।३।३	१२०००	८४०९	३५९१
४६	भगवती विश्वकर्मा	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००१०३०४०३३११	२०८१।१२।३	१२०००	८४०९	३५९१
४७	वंश बहादुर थारु	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०११०१११०४७८८	२०८१।१२।२२	१२०००	१०९३६	१०६४
४८	विस्णुमाया राना	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००४०४०२००५९४	२०८१।११।७	१२०००	४९४१	७०५९
४९	फूल कुमारी कुम्हाल	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०१८०५१९००७५१	२०८१।५।२७	१२०००	९५९८	२४०२
५०	चन्द्रकान्त भण्डारी	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००३१२३१६८४६२	२०८१।६।१२	१२०००	९६०६	२३९४
५१	पार्वती थारु	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०१२०११५०२३३६	२०८२।३।१९	१२०००	१०५३७	१४६३
५२	कासीराम थारु	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००५०३०७०२६८९	२०८१।७।२५	३६०००	३३३५	३२६६५
५३	कुमारी थापा	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००३०१२८०१२५६	२०८२।२।२८	१२०००	७७३४	४२६६
५४	नाम बहादुर कुमाल	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९९३०२०१००७६९	२०८१।९।२२	१२०००	१३५९	१०६४१
५५	उदेशी थरुनी	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००१०१२००२५८६	२०८१।२२।३	१२०००	२९६४	९०६४
५६	पिताम्बर ढकाल	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००२११२६००५८४	२०८२।२।९	१२०००	५२०७	६७९३
५७	डण्डपानी पाण्डे	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९९००१०५०२८१४	२०८२।३।१४	१२०००	९८७२	२१२८
५८	बाल कृष्ण बस्याल	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९९२०३२३००१०२	२०८१।८।१	१२०००	४१४३	७८५७
५९	काली राई	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००२०९२५००७०५	२०८१।३।८	१२०००	९०७४	२९२६
६०	चुलहिया थरुनी	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००१०६१००२१०७	२०८१।९।४	१२०००	८५४२	३४५८

६१	गनि देवी न्यौपाने	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०११०६१००३८७२	२०८१।१२।२०	१२०००	१०६७०	१३३०
६२	वद्री प्रसाद थारु	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००८०५०३०३७८४	२०८१।९।१६	२४०००	१८६२	२२१३८
६३	दुर्गा देवी राना थापा	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९७७०१०५००१३८	२०८२।३।१४	१२०००	९८७२	२१२८
६४	हिरामणी न्यौपाने	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२००००८१२०१३०१	२०८१।६।१	१२०००	८१४३	३८५७
६५	परमेश्वरी थरुनी	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०१०१२३०८२७६७	२०८२।३।१३	१२०००	९७३९	२२६१
६६	तिलकराम भण्डारी	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	१९८५०३१७००१९९	२०८२।२।२०	१२०००	६६७०	५३३०
		जम्मा					**४८३७०४**

असुल गर्नुपर्ने	४,८३,७०४

५८ **बढी भुक्तानी**

५८.१ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम (३९) अनुसार सरकारी रकम खर्च गर्दा त्यस्तो खर्च पुष्टी गर्ने विल, भरपाई, प्रमाण र कागजात संलग्न हुनु पर्ने व्यवस्था छ।गो. भौ. न. १४१६ मिति २०८२।०३।२३ मा १७ वटै वडामा बालमैत्री स्थानीय शासन दिगोपनाका लागि क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन कार्यक्रममा प्रति व्यक्ति रु.१५०.०० का दरले ६६० जनालाई खाजा नास्ता दिएको मा उपस्थिती भर्पाइ ५८३ जना मात्रको रहेकाले बाँकी ७७ जनाको उपस्थिती भर्पाई पेश गर्नुपर्ने अन्यथा ७७ जनाको रु.१५०.०० को दरले रु.११,५५०.०० असूल उपर गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	११,५५०

५८.२ गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७७ को नियम ४१ बमोजिम प्रविधि हस्तान्तरण गर्दा २० प्रतिशत लागत साझेदारी हुनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ।पालिकाले रु.३,१०,०००.०० बराबरको विविध प्रविधिजन्य सामाग्री हस्तान्तरण गर्दा पालिकाको रु.३,५०,०००.०० र लाभग्राहिको रु.६१,०००.०० लागत सहभागिता हुनुपर्नेमा पालिकाले ३,५४,१००.०० भुक्तानी गरेकाले बढी भुक्तानी भएको ४,१०० असूल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	४,१००

५९ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

स्थानीयतहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउनएवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्धेश्यले स्थानीयतह भित्रप्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेकोछ।यो कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्रीरोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ तयार गरेको छ। यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिकाका 5 वडामा 6 योजना सञ्चालन गरी यस वर्ष 55 जनालाई औसत 88 दिनले 4883 दिन रोजगारी उपलब्ध गराई रु 3261844 श्रमिकज्याला खर्च गरेको छ। पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दायोजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन। योजनामा दोहोरो नहुने गरीयोजना छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ। उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामकोदीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन। तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थितितवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ।

६० **पूँजीगत खर्च**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७(२) अनुसार सार्वजनिक निकायले एक वर्षभन्दा वढी अवधिसम्म सञ्चालन हुने योजना वा आयोजनाको लागि खरिद गर्दा वा वार्षिक १० करोड रुपैँया भन्दा वढी रकमको खरिद गर्दा नियम ७(२) अनुसार खरिदको प्रकार, परिमाण र मोटामोटी अनुमानित मूल्य, खरिद विधि लगायत व्यहोरा समावेश गरी खरिदको गुरु योजना तयार गर्नु पर्ने, नियम ८ अनुसार सार्वजनिक निकायले वार्षिक दश लाख रुपैंयाँ भन्दा वढी रकमको खरिद गर्नु पर्ने भएमा बार्षिक खरिद योजना तयार गर्नु पर्ने, निर्माण कार्यको हकमा लागत अनुमान रु. १० लाखसम्म भएकोमा निमय ८५ अनुसार सोझै खरिद, बीस लाख रुपैयाँसम्म भएमा सिलबन्दी दरभाउपत्र र बीसलाख रुपैयाँ भन्दा बढी भएमा नियम ३१ अनुसार खुल्ला बोलपत्रको माध्यमद्वारा खरिद गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले सालवसाली तथा बहुवर्षिय रुपमा कार्यान्वयन गरी पूँजीगत तर्फ रु.१ अर्ब ४९ करोड ४९ लाख वजेट विनियोजन गरी ५२.८५ प्रतिशत रु. ७९ करोड खर्च गरेको मध्ये निम्नानुसार ३१ प्रतिशत खुला बोलपत्र, शिलबन्दी दरभाउपत्र र सोझै विधिबाट गरेको, ३४ प्रतिशत उपभोक्ता समितिबाट कार्य गराएको र बाँकी चालु प्रकृतिका खर्च पूँजिगतमा समावेश गरी खर्च गरेको अवस्था रहेको छ। पालिकाले विगतदेखि कार्यान्वयनमा रहेका तथा कार्यान्वयन गर्नु पर्ने आयोजनाको संशोधित लागत अनुमान तयार गरी उल्लेखित व्यवस्था सहित खरिदको एकिकृत गुरुयोजना तथा वार्षिक खरिदको योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ।

क्र.सं.	खरिदविधि	खर्च रकम रु.
१	खुला बोलपत्र	२४२५९२६२४
२	सिलबन्दी दरभाउपत्र	
३	सोझै	
४	अमानत	०
५	उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदाय	२६५७५१५७५
६	गैरसरकारी संस्था	०
७	कन्टीन्जेन्सी	३३००००

६०.१ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(१) अनुसार एक करोड रुपैयाँसम्म लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य उपभोक्ता समितिवाट गराउन वा प्राप्त गर्न सक्ने तथा सोही नियमावलीको नियम ९७(९) अनुसार लागत अनुमान तयार गर्दाको समयमा हेभी मेशीन प्रयोग गर्नु पर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य भनी उल्लेख भएको रहेछ भने सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिसमा सार्वजनिक निकायबाट सहमति लिई त्यस्तो मेशिन प्रयोग गर्न सकिने अन्यथा उपभोक्ता समितिबाट सञ्चालित हुने निर्माण कार्यमा लोडर, एक्साभेटर, लोडर, डोजर, ग्रेडर, विटुमिन डिस्ट्रीव्युटर, विटुमिन ब्वाइलर जस्ता हेभी मेशीनहरु प्रयोग गर्न नसकिने उल्लेख छ। पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा पूँजीगत खर्च रु.७९,००,३५,९५६.२७ को ३३ प्रतिशत रु.२६,५७,५१,५७५.०० को कार्य उपभोक्ता समितिबाट गराएको देखियो। उपभोक्ता समितिबाट सञ्चालन भएका निर्माण कार्य तर्फ सडक निर्माण, मर्मत सम्भार तथा स्तरोन्नतीसम्म रहेको देखियो। पालिकाले बजेट व्यवस्थापन तथा लागत अनुमान तयार गर्दा नै हेभी मेशिन प्रयोग हुने गरी दर विश्लेषण गरी कार्य गराएको देखिन्छ।

(केही उदाहरण)

क्र.सं.	योजनाको नाम	गोश्वारा भौचर नं.	बजेट	लागत अनुमान	कार्यसम्पन्न	भुक्तानी रकम
१	सिद्धबाबा पथ सडक मर्मत वडा नं. ६	१२५७। ०८२।३।१६	७८००००	९१८५६४	९१९०१२	७८००००
२	सितल पथ देखि पुर्व जाने सडक कालोपत्रे, कालिकास्थान वडा नं. ११	१५७१। ०८२।३।२५	४८७५००	७१५८११	७१४९७४	४८६६६३
३	भैरव पथ कालोपत्रे वडा नं. १	७३८।०८२। २।२०	६८२५००	११६६७१४	११६९३६५	६८२५००
४	गुल्मेली पथ कालोपत्रे वडा नं. ९	१३३४। ०८२।३।१९	४०००००	४७११५५	४७१६६६	७६३६१२
५	वाटिकाटोल बाग्लुङ्ग पथ स्तरउन्नती सहित कालोपत्रे	१२९७। ०८२।३।१८	११६७१७७	६८२५००	११६८१४३	६८२५००
६	शंकरनगर टोल विकास सम्पन्न पथ कालोपत्रे	१५३२। ०८२।३।२४	७०००००	११६६७३०	११६९५४१	६८२५००
७	कालीका टोल विकास तित्याङ्ग पथ नालिसहित कालोपत्रे	१५२७। ०८२।३।२४	६८२५००	११६७१४९	११४६४२४	६६१७७५
८	मालिका टोल गणेश पथ कालोपत्रे	२६८।०८१। १२।५	४८७५००	८३३३७०	८३५७१९	४८७५००
९	सिद्धबाबा पथ चोक देखी दक्षिण तर्फको कालोपत्रे मर्मत	१४६६। ०८२।३।२३	७८००००	९१८५६४	९१९०१२	५३०५०७
१०	हुलाक पथ कालोपत्रे	८५५।०८२। २।२७	९७५०००	११४९३७१	११४९७७३	९७५०००

६०.२ **उपभोक्ता समितिको कार्य**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(१२) अनुसार निर्माण कार्य सम्पन्न भए पश्चात सार्वजनिक निकायले सोको रेखदेख, मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मेवारी तोकि आयोजनाको स्वामित्व उपभोक्ता समितिलाई नै हस्तान्तरण गर्ने गरी सोही नियमावलीको नियम ९७(१) अनुसार एक करोड रुपैयाँसम्म लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य उपभोक्ता समितिवाट गराउन सकिने, बीस लाख रुपैयाँसम्म लागत अनुमान भएमा सिलबन्दी दरभाउपत्र र बीसलाख रुपैयाँ भन्दा बढी लागत अनुमान भएमा नियम ३१ अनुसार खुल्ला बोलपत्रको माध्यमद्वारा खरिद गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। साथै बोलपत्र आव्हान गरी खरिद गर्दा सम्झौताको शर्तमा सम्झौता अनुसार सम्पन्न भएको कार्यमा एक वर्षभित्र कुनै त्रुटी देखिएमा सोसमेतको दायित्व वहन गर्नु पर्ने गरी कार्यसम्पादन जमानत लिई जिम्मेवार वनाउने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा पूँजीगत खर्च रु.७९,००,३५,९५६.२७ को ३३ प्रतिशत रु.२६,५७,५१,५७५.०० को कार्य उपभोक्ता समितिबाट गराएको विवरण पेश गरेको छ। पालिकाले बोलपत्र आव्हान गरी ठेक्का व्यवस्थापन गरी ३६ प्रतिशतसम्म घटीमा सम्झौता भई कार्यसम्पन्न भएकोमा र उपभोक्ता समितिबाट कार्य गराउदा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने वस्तुमा बाहेक अन्यमा मूल्य अभिवृद्धि कर र ओभरहेड समावेश नगरेको र निश्चित प्रतिशतसम्म जनश्रमदान हुनु पर्ने व्यवस्था गरेको तर निर्माण कार्य सम्पन्न भए पश्चात सार्वजनिक निकायले सोको रेखदेख, मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मेवारी तोकि आयोजनाको स्वामित्व उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गरेको देखिदैन। नियममा भएको व्यवस्थाको पालना हुनु पर्दछ।

६०.३ **सडक पुर्वाधार निर्माण**

सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ को दफा ६ अनुसार सार्वजनिक निकायले खरिद गुरु योजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७(२) अनुसार सार्वजनिक निकायले एक वर्षभन्दा वढी अवधिसम्म सञ्चालन हुने योजना वा आयोजनाको लागि खरिद गर्दा वा वार्षिक १० करोड रुपौँया भन्दा वढी रकमको खरिद गर्दा नियम

७(२) अनुसार खरिदको प्रकार, परिमाण र मोटामोटी अनुमानित मूल्य, खरिद विधि लगायत व्यहोरा समावेश गरी खरिदको गुरु योजना तयार गर्नु पर्ने उल्लेख छ। त्यस्तै नियमावली, २०६४ को नियम ८ अनुसार सार्वजनिक निकायले वार्षिक दश लाख रुपैंयाँ भन्दा वढी रकमको खरिद गर्नु पर्ने भएमा बार्षिक खरिद योजना तयार गर्नु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाका विभिन्न सडक निर्माण, मर्मत सम्भार तथा स्तरोन्नती लगायतका वहुवर्षिय रुपमा सम्पन्न गर्नु पर्ने क्रमागत प्रकृतिका कार्यक्रम तथा नयाँ योजनामा स्थानीय तह, प्रदेश तथा संघीय सरकारवाट बजेट प्राप्त गरी पटके रुपमा लागत अनुमान तयार गरी कार्यान्वियन गरेकोमा ऐन तथा नियमावलीमा व्यवस्था भए अनुसार खरिद गुरु योजना र बार्षिक खरिद योजना तयार नगरेको तर पालिकाले रोड इन्भेन्ट्री तथा स्ट्रिट एड्रेसिङ्ग, (Road Inventory and Street Addressing) २०१८ तयार गरेको अवस्था देखियो। पालिकाले रोड इन्भेन्ट्री तथा स्ट्रिट एड्रेसिङ्ग, (Road Inventory and Street Addressing) २०१८ तयार गरेकोमा सोमा समावेश सडकको अद्यावधिक अवस्था नखुलेकोमा विगत तिन वर्षमा निम्नानुसार रु.१ अर्ब ७६ करोड ८ लाख १६ हजार बजेट विनियोजन गरी रु.१ अर्ब ४ करोड २५ लाख ६५ हजार खर्च गरेको अवस्था रहेको छ। पालिकाले एक वर्षभन्दा वढी अवधिसम्म सञ्चालन हुने सडक निर्माण, मर्मत सम्भार तथा स्तरोन्नती लगायतका कार्यको लागि खरिदको प्रकार, परिमाण र मोटामोटी अनुमानित लागत मूल्य, खरिद विधि लगायत व्यहोरा समावेश गरी व्यवस्थित रुपमा योजना कार्यान्वियन हुने गरी खरिदको गुरु योजना तथा बार्षिक खरिद योजना समेत तयार गरी कार्यान्वियन गर्नु पर्दछ।

रु. हजारमा

क्र.सं.	विविरण	२०७९।८०		२०८०/८१		२०८१।८२		कुल	
		बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च	बजेट	खर्च
१	यातयात पूर्वाधार	२७२२४४	२२३८६८	४६०७०७	३५९७९४	१०२७८६५	४५८९०३	१७६०८१६	१०४२५६५

६०.४ **मंगलापुर कान्छिबजार सडक स्तरउन्नती**

नेपाल सरकार र विश्व बैंकको सहयोगमा निर्माण भैरहैको मंगलापुर कान्छिबजार सडक स्तरोन्नति सम्बन्धी कार्यको लागि निम्नानुसार २ चरणमा सम्झौता भएकोमा पहिलो चरणको मंगलापुर देखि बेबरासम्म ५ किलोमिटर सडक खण्डको लागि शर्मा सगुन जे.भी.सँग रु. ४६,५९,९८,०७१.०० को कार्य गर्न २०२२ सेप्टेम्बर ८ देखि २०२५ डिसेम्बर १२ (दोस्रो पटक म्याद थप) सम्म कायम भै आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म निम्नानुसार ५१ प्रतिशत मात्र वित्तीय प्रगति हासिल गरेको देखियो। त्यस्तै दोस्रो चरणको बेबरा देखि कान्छि बजारसम्म १.८४ किलोमिटर सडक निर्माण गर्न आसिष/आशिर्बाद जे.भि. सँग रु.१९१७७६५२०.०० को कार्य गर्न २०२४ अप्रल १४ देखि २०२५ नोभेम्बर ६ (१ पटक म्याद थप) सम्म कायम भई निम्नानुसार ३९ प्रतिशत मात्र वित्तीय प्रगति हासिल गरेको देखियो।

पहिलो चरणको निर्माण कार्यको डिजनाईन र सुपरभिजन गर्न २०७९।५।९ मा बि.एन. कन्सल्टेन्सी प्रा.लि.–जे.भी. विथ प्लस इन्जिनीयर्स एण्ड आर्किटेक्स प्रा.लि.सँग रु.३,३६,३५,५८०.०० मा सुरु सम्झौता भएकोमा विभिन्न आइटम संशोधन गरी दोस्रो प्याकेजमा सहित कार्य गर्ने गरी रु.३,६२,६७,९१५.०० कायम गरेको अवस्था रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को अन्त्यसम्म रु.२७७,८०,३३८.३० भुक्तानी भएको अवस्था रहेको छ। निर्माण सम्झौतामा तोकेको अवधिमा निर्माण कार्य सम्पन्न नभएकोले निर्माण कार्यको सुपरभिजनको समय तथा लागत वृद्धि भएको देखिन्छ। निर्माण सम्झौतामा समावेश समयावधिमा निर्माण कार्य सम्पन्न गरी सोको सुपरभिजन लागत समेत मितव्ययी हुनु पर्दछ।

क्र.सं.	चरण	सम्झौता रकम	निर्माण अवधि	निर्माण व्यवसायी	२०८१।८२ सम्मको भुक्तानी		भौतिक प्रगति	वित्तीय प्रगति
					रनिङ्ग विल	मूल्य समायोजन		
१	पहिलो - मंगलापुर देखि बेबरा खण्ड ५ किलोमिटर (दुई पटक म्याद थप)	४६५९९८०७१	२०२२ सेप्टेम्बर ८ देखि २०२५ डिसेम्बर १२ सम्म	शर्मा सगुन जे.भी.	२३८५८६७५४	१४५७५५८३	६६ प्रतिशत	८औंसम्म ५१ प्रतिशत
२	दोस्रो - बेबरा देखि कान्छिबजार खण्ड १.८४ किलोमिटर (१ पटक म्याद थप)	१९१७७६५२०	२०२४ अप्रल १४ देखि २०२५ नोभेम्बर ६	आसिष । आशिर्बाद जे.भि.	७५३७५५१८	०	नखुलेको	छैटौंसम्म ३९ प्रतिशत

६१ परामर्श सेवा खरिद

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७२ अनुसार रु. २० लाख भन्दा कम रकमको परामर्श सेवा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६क बमोजिमको मौजुदा सूचीमा रहेका परामर्शदाता मध्ये उपनियम २ अनुसार तिन देखि छ वटा परामर्शदातालाई प्रस्ताव सम्बन्धी कागजात पठाई प्राविधिक र आर्थिक प्रस्ताव माग गरी उपनियम ३ अनुसार गुणस्तर र लागत विधि अनुसार प्रस्ताव मूल्याङ्कन गरी खरिद गर्न सक्ने उल्लेख छ। पालिकाले निम्नानुसार क्रिकेट स्टेडियम लगायत पुर्वाधार निर्माणको अध्ययन कार्यको लागि रु.१६,९५,०००.०० भुक्तानी भएकोमा सोको लागि बजेट व्यवस्थापन गरेको देखिएन। परियोजना लागत रु.१९,८९,५६,७७९.०० भएको निर्माण कार्यको कार्यान्वियन सुनिश्चितता हुनु पर्दछ।

क्र.सं.	कार्यक्रम	गोश्वारा भौचर नं.	लागत अनुमान	परामर्श दाता	सम्झौता	खर्च रकम	परियोजना लागत	कार्यान्वयन अवस्था
१	क्रिकेट स्टेडियम पुर्वाधार निर्माण	१४६९। ०८२। ३।२३	१७०८५७०	रेसुङ्गा ट्रेनिङ्ग एण्ड मल्टिपर्पोज प्रा.लि.	०८१। ११। २१-३। २०	१६९५०००	१९८९५६७७९	नरहेको
२	स्थानीय पाठ्यपुस्तक तथा परिमार्जन र लेखन कार्य (कक्षा १ देखि ५ सम्म)	२०८। ०८१। ११।५	१५०००००	नेपाल प्राज्ञिक अध्ययन अनुसन्धान केन्द्र	०८१। ९।४	१४९४३१२		लागु
३	४५ वटा जनचेतनामुलक कार्यक्रम		५०००००	मधुवन मिडिया इन्टरनेशनल प्रा.लि.		४९३२४५		सम्पन्न
४	औद्योगिक ग्राम	वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कन वन तथा वातावरणीय मन्त्रालयबाट स्वीकृत पश्चात भुक्तानी				५९८८००	कार्यान्यनमा नगएको।	

६२ लिफ्ट सहितको ट्रयाक्टर खरिद

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५ अनुसार सार्वजनिक निकायले आपूर्ति गरिएका मालसामान सम्झौतामा उल्लिखित प्राविधिक स्पेसिफिकेशन र गुणस्तर बमोजिमका भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाले गोश्वारा भौचर नं. १५५६।०८२।३।२४ बाट अम्बु मार्केटिङ्गलाई विद्युतको पोल गाड्ने मेशिन तथा लिफ्ट सहित ट्रयाक्टर (Model: Mahindra NOVO ६०५DI ४WD) खरिद वापत रु.२७,९४,९९८.०० भुक्तानी गरेकोमा लागत अनुमान र सम्झौतामा निम्नानुसार स्पेशिफिकेशनको न्यूनतम ३६०० सि.सि.को हुनु पर्ने गरी

निर्धारण गरेकोमा ३५३१ सि.सि. भएको अवस्था रहेको छ। पालिकाले खरिद गरेको विद्युतको पोल गाड्ने मेशिन तथा लिफ्ट सहितको ट्र्याक्टर सम्झौतामा उल्लिखित प्राविधिक स्पेसिफिकेशन र गुणस्तर बमोजिम भिडान नभएकोले नियमित गर्नु पर्ने रु.

अनियमित भएको	२७,९४,९९८

६३ **अस्पताल निर्माण**

पालिका र खड्का सगुन जे.भि., बुटवल १३ विच २०८०।३।२० सम्म निर्माण सम्पन्न गर्ने गरी २०७८।३।१७ मा आनन्द बन र बि.पि. ग्राममा १५ शैयाका २ वटा अस्पताल निर्माण गर्न रु.१६,११,५८,०६८.६० को सम्झौता भएको थियो। आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को अन्त्यसम्म बि.पि. ग्राम तर्फ ५२.२० र आनन्दबन तर्फ ५८.८० प्रतिशत वित्तीय प्रगत भई रु.१,१७,६५,१७८.०० समेत रु.१०,१०,७०,८३५.०० भुक्तानी भएको अवस्था रहेको छ। निर्माण सम्झौता अनुसार समयमै बजेट प्राप्त गरी संसोधित कार्य तालिका अनुसार समयमा निर्माण कार्य सम्पन्न हुनु पर्दछ।

क्र.सं.	**आनन्द वन**	**बि.पि. ग्राम**
सम्झौता मिति	२०७८।३।१७	२०७८।३।१७
सुरु निर्माण अवधि	२०८०।३।२०	२०८०।३।२०
पहिलो पटक म्याद थप	२०८१।३।२०	२०८१।३।२०
दोस्रो पटक म्याद थप	२०८२।३।१५	२०८२।३।१५
तेस्रो पटक म्याद थप	२०८३।३।१५	२०८३।३।१५
सम्झौता रु.	७८४३९६९७.९५	८२७१८३७०.६४
निर्माण व्यावसायी	खड्का सगुन जे.भि., बुटवल १३	
आ.ब. २०८१।८२ मा भुक्तानी	०	छैटौं- ७९९३७७५
आ.ब. २०८१।८२ पेश्की फर्स्योट रु.	०	४०८९३९०
आ.ब. २०८१।८२ सम्मको भुक्तानी रनिङ्गविल रु.	४६१२३८१४	४३१८१८४३
आ.ब. २०८१।८२ सम्मको मुल्य समायोजन	६४९६०२२	४८४५०९९८
कुल भुक्तानी	**५२६१९८३७**	**४८४५०९९८**
पेश्की बाँकी रु.	**६०४६४००**	**२८५२८१०**
वित्तीय प्रगति प्रतिशत	**५८.८०**	**५२.२०**

६४ **लागत अनुमानको आधार**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११ अनुसार मालसामानको लागत अनुमान तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले निम्नानुसार खरिद गरेकोमा लागत अनुमानको आधार समावेश भएको छैन। खरिद गर्दा लागत अनुमान नियम ११ अनुसार लागत अनुमान तयार गर्नु पर्दछ।

क्र.सं.	साधनको नाम	आपुर्ति कर्ता	सम्झौतामा समावेश डिस्प्लेशमेन्ट स्पेशिफिकेशन	आपुर्ति पश्चातको डिस्प्लेशमेन्ट स्पेशिफिकेशन	लागत अनुमान रकम	सम्झौता र खर्च
१	विद्युतको पोल गाड्ने मेशिन तथा लिफ्ट सहित ट्र्याक्टर	अम्बु मार्केटिङ्ग	२९००	२९५६	२८५००००००	२७९४९९८
२	मिनि ट्रक	सिप्रदी ट्रेडिङ प्रा.लि.	३६००	३५३१	३००००००	२६९५०००

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : तिलोत्तमा नगरपालिका, रुपन्देही , तिलोत्तमा नगरपालिका , रुपन्देही

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	नारायण अर्याल	२०७९-५-६	२०८२-०४-२५
कार्यालय प्रमुख	खुमलाल भुसाल	२०८२-०४-२६	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	रमेश वस्याल	२०७७-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
६४७,४५४	१९,३६५,५१०	६,२७०,२४३	०	०	०
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	२६,२८३,२०७
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	२७९,८६९
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	२६,००३,३३८

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		८३४७६००४७	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	१७९८५६२२८९	चालु खर्च	१२५४१२४२९७
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	६७५३०८११	पूँजीगत खर्च	७९००३५९५६
राजश्व बाँडफाँट	३५२४२२४५८	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	६१६९५३२१०
आन्तरिक आय	२४४१६१६३६		
अन्य आय	१७००७५०४०		
कुल आय	२६३२७५२२३४	कुल खर्च	२६६१११३४६३
बाँकी मौज्दात		८०६३९८८१८	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा २.१ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

क.स./ आर्थिक सङ्केत	विवरण	चालु आ.ब.को कारोबार		गत आ.ब. को कारोबार	
		नगद	जम्मा	नगद	जम्मा
	राजस्व अनुदान र अन्य प्राप्ति				
११०००	कर	५२४५८५६९३.१७	५२४५८५६९३.१७	५६३७३४९३६.५८	५६३७३४९३६.५८
१३०००	अनुदान	८५५१६६६७१.१५	८५५१६६६७१.१५	८३२९३७१४९.९२	८३२९३७१४९.९२
१४०००	अन्य राजस्व	२५५१९६०७५.०३	२५५१९६०७५.०३	१९२१०३३०८.०८	१९२१०३३०८.०८
१५०००	विविध प्राप्ति	२३०९५८२.	२३०९५८२.	०	०
क	**कुल जम्मा प्राप्ति**	१६३७२५८०२१.३५	१६३७२५८०२१.३५	१५८८७७५३९४.५८	१५८८७७५३९४.५८
३	चालु	७७९००६९२८.९५	७७९००६९२८.९५	७४१२३६४९१.२४	७४१२३६४९१.२४
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा	५०६१०६४१८.०१	५०६१०६४१८.०१	४८५८५३७४५.४७	४८५८५३७४५.४७
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग	१९१२६०२६३.९४	१९१२६०२६३.९४	१६०५७००८८.६६	१६०५७००८८.६६
२५०००	सहायता (Subsidy)	२२३६६७४४.	२२३६६७४४.	४६०७९६८६.	४६०७९६८६.
२७०००	सामाजिक सुरक्षा	५४८२४०७०.	५४८२४०७०.	४१९४०७१३.११	४१९४०७१३.११
२८०००	अन्य खर्च	४४४९४३३.	४४४९४३३.	६७९२२५८.	६७९२२५८.
४	पूंजीगत	७९००३५९५६.२७	७९००३५९५६.२७	७८४३३३२५८.७६	७८४३३३२५८.७६
३१११०	भवन तथा संरचना	३८६९३३.	३८६९३३.	०	०
३११२०	सवारी साधन मेशिनरी औजार फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	३१२६१४००.	३१२६१४००.	३६३२९२७७.	३६३२९२७७.
३११३०	अन्य पूँजीगत खर्च	१४३२८५५११.७३	१४३२८५५११.७३	१४८८१९४६३.८	१४८८१९४६३.८
३११४०	सुरक्षा उपकरण	३३६०२४४.	३३६०२४४.	१४४८२१९.	१४४८२१९.
३११५०	सार्वजनिक निर्माण	६०९६९८२३७.५४	६०९६९८२३७.५४	५९६३६७७१०.९६	५९६३६७७१०.९६
३११६०	निर्मितसरचनाको सुधार खर्च	२०४३६३०.	२०४३६३०.	०	०
३११७०	पूँजीगत सुधार खर्च	०	०	१३६८५८८.	१३६८५८८.
ख)	**कुल जम्मा भुक्तानी**	१५६९०४२८८५.२२	१५६९०४२८८५.२२	१५२५५६९७५०.	१५२५५६९७५०.
ग)	**बचत /कमी (ग = क-ख)**	६८२१५१३६.१३	६८२१५१३६.१३	६३२०५६४४.५८	६३२०५६४४.५८
घ)	**धरौटी आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/ घट (+/ -)**	-९६५७६३६५.२९	-९६५७६३६५.२९	१५९८४९६१३.१२	१५९८४९६१३.१२
घ.१)	**कट्टी रकम भुक्तानी/ दाखिला गर्न बाकी**			-३६,०७७.९०	-३६,०७७.९०
ङ)	**यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत / (कमी)) (ङ = ग+घ)**	-२८३६१२२९.१६	-२८३६१२२९.१६	२२३०५५२५७.७	२२३०५५२५७.७
च)	**गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात**	८३४७६००४७.२८	८३४७६००४७.२८	६११७०४७८९.५८	६११७०४७८९.५८
छ)	**विनिमय नाफा/ घाटा तथा अन्य समायोजन**				
ज)	**आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)**	८०६३९८८१८.१२	८०६३९८८१८.१२	८३४७६००४७.२८	८३४७६००४७.२८

बेरूजु दफा ४२ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -४

क.स	विधायलयको नाम	शिक्षक दरबन्दी			कार्यरत शिक्षक				दरवन्दी बाहिरका शिक्षक			विद्यार्थी				शिक्षक विद्यार्थी अनुपात			
		माध्यमिक तह	नि.मा.वि.	प्रा.वि	माध्यमिक तह	नि.मा.वि.	प्रा.वी	जम्मा	माध्यमिक तह	नि.मा.वि.	प्रा.वी	मा वि	नि.मा.वि.	प्रा.वि	जम्मा	मा वि	नि.मा.वि.	प्रा.वि	जम्मा
१	शान्ति नमुना मा.वि	११	६	१४	११	६	१४	३१	०	०	०	३२७७	१४३५	८९१	५६०३	२९८	२३९	६४	१८१
२	गीर्वाण मा.वि	८	४	५	८	४	५	१७	०	०	०	२१७	१२२	१४१	४८०	२७	३१	२८	२८
३	शकरनगर दुर्गादत्त मा.वि	५	५	९	५	५	९	१९	०	०	०	२२१	२६३	२८७	७७१	४४	५३	३२	४१
४	जनज्योती मा.वि	५	६	८	५	६	८	१९	०	०	०	३७८	३१७	२६१	९५६	७६	५३	३३	५०
५	पशुपति मा.वि	४	५	९	४	५	९	१८	०	०	०	४६६	३९१	३२६	११८३	११७	७८	३६	६६
६	शिवपुर मा.वि	५	५	४	५	५	४	१४	०	०	०	२४६	२४८	१८१	६७५	४९	५०	४५	४८
७	गौतमबुद्ध मा.वि	८	५	५	८	५	५	१८	०	०	०	२५२	११२	११०	४७४	३२	२२	२२	२६
८	टिकुलीगढ मा.वि	६	४	७	६	४	७	१७	०	०	०	२४१	१७०	१७८	५८९	४०	४३	२५	३५
९	पश्चिम पहुनी मा.वि	४	४	५	४	४	५	१३	०	०	०	५२	१४७	१५१	३५०	१३	३७	३०	२७
१०	जनता मा.वि तिलोत्तमा - १२	१	२	६	१	२	६	९	२	०	०	१४८	१९०	२४६	५८४	१४८	९५	४१	६५
११	दुर्गा बैदिक संस्कृत विद्यापिठ मा.वि तिलोत्तमा -१	१	०	०	१	०	०	१	०	१	०	५७	८०	०	१३७	५७	०	०	१३७
१२	दुर्गा संस्कृत पेद वेदाङ्ग विद्यापिठ तिलोत्तमा -१४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३३	४३	०	७६	०	०	०	०
१३	जनता मा.वि तिलोत्तमा - १३	२	३	८	२	३	८	१३	०	०	०	२७	७९	१०९	२१५	१४	२६	१४	१७
१४	जनजागृति मा.वि	४	३	१२	४	३	१२	१९	०	०	०	२०६	२८९	३६३	८५८	५२	९६	३०	४५
१५	सेमराबजार मा.वि	४	३	७	४	३	७	१४	०	०	०	३२	७९	९६	२०७	८	२६	१४	१५
१६	जनहित मा.वि	४	३	८	४	३	८	१५	०	०	०	९९	१९९	२७६	५७४	२५	६६	३५	३८
१७	जनभावना मा.वि	१	३	८	१	३	८	१२	१	०	०	१३०	२०४	२२२	५५६	१३०	६८	२८	४६
१८	दुर्गा मा.वि	०	३	६	०	३	६	९	२	०	०	७०	१०१	८३	२५४	०	३४	१४	२८
१९	भुल्के मा.वि	०	०	७	०	०	७	७	२	१	०	३९	८१	११९	२३९	०	०	१७	३४
२०	वरवलिया मा.वि	०	४	७	०	४	७	११	२	०	०	१६	४३	८४	१४३	०	११	१२	१३
२१	मधवलिया मा.वि	०	३	७	०	३	७	१०	२	०	०	३५	६८	१३६	२३९	०	२३	१९	२४
२२	ज्योती आ.वि.	०	३	६	०	३	६	९	०	०	०	०	४०	७०	११०	०	१३	१२	१२
२३	बालकल्याण आ.वि.	०	०	६	०	०	६	६	०	१	०	०	४१	७७	११८	०	०	१३	२०
२४	उमा आ.वि.	०	३	५	०	३	५	८	०	०	०	०	७३	८४	१५७	०	२४	१७	२०

२५	गणेश आ.वि.	०	०	५	०	०	५	५	०	१	०	०	२६	६२	८८	०	०	१२	१८
२६	बालविकास आ.वि.	०	०	५	०	०	५	५	०	१	०	०	४०	६६	१०६	०	०	१३	२१
२७	प्रभात आ.वि.	०	०	८	०	०	८	८	०	१	०	०	६४	११८	१८२	०	०	१५	२३
२८	सरस्वती आ.वि. तिलोत्तमा - १४	०	०	५	०	०	५	५	०	१	०	०	६१	८८	१४९	०	०	१८	३०
२९	विश्वशान्ति सामुदायिक आ.वि.	०	०	४	०	०	४	४	०	१	०	०	५२	१३४	१८६	०	०	३४	४७
३०	नवज्योती शंकरनगर श्रेष्ठ आ.वि.	०	०	३	०	०	३	३	०	०	०	०	०	५८	५८	०	०	१९	१९
३१	कोटईमाई मिशुजु आ.वि.	०	०	४	०	०	४	४	०	०	०	०	०	७०	७०	०	०	१८	१८
३२	सिद्धार्थ आ.वि.	०	०	४	०	०	४	४	०	०	०	०	०	९७	९७	०	०	२४	२४
३३	सत्यलक्ष्मी आ.वि.	०	०	३	०	०	३	३	०	०	०	०	०	५९	५९	०	०	२०	२०
३४	सरस्वती आ.वि. तिलोत्तमा १२	०	०	३	०	०	३	३	०	०	०	०	०	५५	५५	०	०	१८	१८
३५	बभनी भुपु सैनिक आ.वि.	०	०	३	०	०	३	३	०	०	०	०	०	६५	६५	०	०	२२	२२
३६	गौतमबुद्ध आर्दश शिशु सदन आ.वि.	०	०	३	०	०	३	३	०	०	०	०	०	७८	७८	०	०	२६	२६
३७	मेदिनी आ.वि.	०	०	४	०	०	४	४	०	०	०	०	०	४१	४१	०	०	१०	१०
३८	बोहिया आ.वि.	०	०	३	०	०	३	३	०	०	०	०	०	५६	५६	०	०	१९	१९
३९	हाम्रो सगरमाथा आ.वि.	०	०	३	०	०	३	३	०	०	०	०	०	९६	९६	०	०	३२	३२
४०	नमुना महिला आ.वि.	०	०	२	०	०	२	२	०	०	०	०	०	५४	५४	०	०	२७	२७
४१	सेमरी आ.वि.	०	०	२	०	०	२	२	०	०	०	०	०	४५	४५	०	०	२३	२३
४२	कोटियामाई आ.वि.	०	०	२	०	०	२	२	०	०	०	०	०	९	९	०	०	५	५
	जम्मा	७३	७७	२२५	७३	७७	२२५	३७५	११	८	०	६२४२	५०५८	५७४२	१७०४२				१७

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्धारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा कतिपय प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षण भइ प्रतिवेदन पेश भएकोमा प्रतिवेदनमा उल्लिखित बेहोरा कार्यान्वयन नभएको, आन्तरिक लेखापरीक्षकलाई फरक जिम्मेवारीमा खटाउने गरेकोले आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रभावकारी देखिदैन । अतः आन्तरिक लेखापरीक्षण कार्यलाई गुणस्तरीय र प्रतिवेदनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।

- पालिकामा निर्माणाधीन आधारभूत अस्पताल र कार्यालय भवन समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ । पालिकामा सञ्चालित आधारभूत अस्पतालको कारोबारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन सुत्र प्रणाली बमोजिम गरी पालिकाको वित्तीय विवरणमा खुलासा गर्नुपर्दछ।